

Dragana NENADOVIĆ • Mirjana RAJOVIĆ

CRNOGORSKI JEZIK KAO NEMATERNJI VII

Priručnik za nastavnike

Zavod za udžbenike i nastavna sredstva

Podgorica, 2014.

Dragana Nenadović
Mirjana Rajović

CRNOGORSKI JEZIK KAO NEMATERNJI VII

Priručnik za nastavnike

Izdavač	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica
Glavni urednik	Aleksandar Čogurić
Odgovorni urednik	Lazo Leković
Urednica izdanja	Lida Vukmanović-Tabaš
Konsultantkinja	mr Dragana Đukanović
Recenzenti	dr Adnan Čirgić dr Marjana Đukić Danka Čogurić Branka Martinović Nada Maraš
Ilustracije	Ana Pejović
Dizajn i tehnička priprema	Srđan Popadić
Lektura	Sanja Marjanović
Korektura	Jelena Šušanj
Tehnički urednik	Rajko Radulović
Za izdavača	Nebojša Dragović
Štampa	Studio Branko – Podgorica
Tiraž:	50

CIP – Каталогизација у публикацији

Централна народна библиотека Црне Горе, Цетиње

ISBN 978-86-303-xxxx-x

COBISS.CG-ID 18xxxxxx

Uvod

Pod nazivom *Crnogorski jezik kao nematernji* objavljen je udžbenički komplet za nastavu crnogorskoga jezika kao nematernjeg. Udžbenički komplet čine udžbenik, radna sveska, priručnik i CD. Ovaj komplet napisan je s ciljem da učenje crnogorskoga jezika i rad na času učini funkcionalnim, da predloži sadržaje i modele obrade nastavnoga gradiva kako bi učenici i učenice lako i jednostavno savladili jezičke zakonitosti i pravila, kao i da podstakne kreativnost i maštu nastavnika/nastavnice¹.

Udžbenik ima 12 cjelina. U svakoj cjelini nalaze se tekstovi koji oslikavaju situacije iz svakodnevнoga života, kojima se razvijaju sve četiri komunikacijske vještine: slušanje, govor, čitanje i pisanje.

U Udžbeniku je predviđen i projektni rad u kojem učenici kroz igru i zabavu treba da primijene sve što su naučili. U okviru cjelina nalaze se upozorenja kojima se skreće pažnja na tipične gramatičke i pravopisne greške i jezičke nedoumice.

Radna sveska podijeljena je na iste cjeline kao i Udžbenik. U svakoj cjelini ide se od lakših ka težim zadacima. U nekim zadacima dat je primjer kako treba raditi, tako da učenik/učenica² zna što se od njega/nje traži. Svi učenici ne moraju riješiti sve zadatke, a za one najbolje, koji će tačno i brzo riješiti sve zadatke, nastavnik može pripremiti nastavne liste i dodatne zadatke.

Na CD-u se nalaze tekstovi koji učenicima pomažu da pravilno izgovaraju pojedine glasove i pravilno akcentuju riječi. Neki tekstovi nalaze se samo na CD-u, dok neke, osim što ih mogu slušati na CD-u, učenici imaju i u Udžbeniku i Radnoj svesci, kako bi što bolje izgovarali riječi i razumjeli tekst. Zavisno od potreba i sposobnosti učenika, tekstove s CD-a nastavnik može pustiti i više od

dva puta (važno je da se ostvari cilj – pravilan izgovor i razumijevanje teksta).

Uočljivo je da gotovo nema domaćih zadataka. Nijesu zaboravljeni, već smo nastojali da prednost damo radu u školi. Naravno, nastavnik može davati domaće zadatke, ali se u tome slučaju preporučuje da se domaći zadaci uvijek pregledaju da bi učenici dobili povratnu informaciju kako su uradili zadatak.

U Priručniku je dat prijedlog razrade Nastavnog programa na broj časova. Nastavi crnogorskoga jezika u VII razredu namijenjeno je 70 časova. Autorke su dale prijedlog za časove obrade, utvrđivanja, vježbanja, rješavanja primjera testova, nastavnih listića, za projektni rad...

Svaku cjelinu autorke su podijelile na časove.

CJELINA	BROJ ČASOVA
Crnom Gorom	4
U carstvu biljnoga i životinjskoga svijeta	3
Kako i kad stići	4
Porodica	4
Piši mi	4
U školskome dvorištu	4
Ja umijem...	4
Slobodno vrijeme	8
Želim da postanem...	4
Prijatelji i ja	3
Putujem i bilježim	5
Klimatske promjene i mi	6

Predložena podjela na broj časova obrade i utvrđivanja, kao i na broj časova unutar cjeline, nije obavezna. Nastavnik tu podjelu uvijek može prilagoditi svome radu.

¹ U daljem tekstu nastavnik.

² U daljem tekstu učenik.

Autorke su polazile od maksimalnoga broja časova po cjelini. To znači da će u jednome odjeljenju, npr. za cjelinu *Crnom Gorom*, biti potrebna 2–3 časa, a u drugome odjeljenju 4–5. Razliku u broju časova od odjeljenja do odjeljenja inventivan nastavnik može riješiti zanimljivim tekstovima, kraćim igranim epizodama, vježbanjem, kvizom, nastavnim listićima, testovima...

U dodatku Priručnika nalaze se nastavni listići namijenjeni utvrđivanju, ponavljanju, vježbanju

i provjeri naučenoga. Nastavni listići priređeni su tako da ih je lako umnožiti i dati učenicima na rješavanje. U Priručniku se nalaze rješenja zadataka i vježbanja iz Radne sveske, kao i rješenja testova i nastavnih listića iz samoga Priručnika.

Nadamo se da će Priručnik i objašnjenja u njemu pomoći u radu i osmišljavanju rada s učenicima.

Autorke

Crnom Gorom

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost čitanja, slušanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova
- uočavaju detalje u tekstu koji su slušali
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava u tekstovima, na ilustracijama i u primjerima prepozna-ju i pravilno pišu nadimke, simbolične nazive geografskih pojmoveva, nazive nacional-nih parkova i gradskih četvrti.

I ČAS

Prvi čas počinjemo razgovorom s učenicima o gradu u kojem žive, mjestu, naselju, imenima, nadimcima... Podšećamo ih da imena, nadimci, nazivi gradova, sela, naselja pripadaju vlastitim imenicama. Zatim čitamo tekst iz Učbenika (str. 6) i objašnjavamo nepoznate riječi (ako ih ima) ili riječi koje učenici nijesu razumjeli. Poslije čitanja, da bismo provjerili da li su učenici razumjeli tekst, postavljamo jednostavna pitanja (npr. Kako se zove dječak o kojem se govori u tekstu? Kako ga svi zovu/Koji mu je nadimak? Deživi ovaj dječak/U blizini kojega grada?...).

Potom dva ili tri učenika čitaju po dio teksta. Nastavnik i učenici poslije čitanja razgovaraju o tekstu, tj. učenici odgovaraju na pitanja iz Učbenika (str. 6).

Nakon toga upućujemo ih na čitanje tabele u Učbeniku (pravopis) kako bi uočili da se nadimci i simbolični nazivi geografskih pojmoveva pišu velikim slovom.

Potom nastavnik pušta tekst sa CD-a i kazuje da dječak Lazar telefonom razgovara sa svojim drugom Lukom, koji živi u Beogradu. Tekst slušaju dva puta.

LAZAR: *Halo, Luka, Lazar je.*

LUKA: *Ćao, Laki!*

LAZAR: *Kad dolaziš kod mene?*

LUKA: *Trebalo bi za dva dana.*

LAZAR: *Jedva čekam da dođeš i vidiš Crnu Goru. Tata je rekao da će nas voditi i na more i na Lovćen, Biogradsко jezero, Žabljak... Svuda.*

LUKA: *Super! Čućemo se da ti tačno kažem kada polazim iz Beograda.*

LAZAR: *Važi. Čujemo se.*

LUKA: *Ćao!*

LAZAR: *Ćao, Lukec.*

Nakon drugoga slušanja, da bismo provjerili da li su razumjeli tekst, postavljamo jednostavna pitanja (npr. Kako se zove dječak koji je pozvao druga? Kako se zove njegov drug koji će doći iz Beograda? Iz kojeg grada mu dolazi drug u pošetu?)

Zatim nastavnik čita tekst iz Učbenika (str. 7), a potom čitaju 3-4 učenika po dio teksta. Na osnovu nastavnikovih pitanja uočavaju razliku između pisanja simboličnih naziva geografskih pojmoveva (gradovi, države, kontinenti) i nadimaka živih bića. Učenici potom u svojoj svesci rješavaju vježbanje iz Učbenika (str. 7).

II ČAS

Drugi čas je čas utvrđivanja.

Postavljamo dva-tri pitanja u vezi s tekstrom koji su čitali na prethodnome času i provjeravamo da li su učenici zapamtili kako se pišu nadimci, odnosno kako se pišu simbolični nazivi geografskih pojmoveva, a kako živih bića.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci na str. 6, vježbanja 1, 2 i 3. Učenici individualno rješavaju vježbanja 30 minuta, a zatim petnaestak minuta provjeravaju i uz pomoć nastavnika ispravljaju eventualne greške.

III ČAS

Počinjemo razgovor o hrani i pitamo ih koja su im omiljena jela. Zatim im govorimo da će se u sljedećem tekstu govoriti o hrani po kojoj je Crna Gora poznata i da obrate pažnju na jelovnik/meni.

Nastavnik čita tekst iz Udžbenika s 8. strane i, postavljajući jednostavna pitanja i zadatke, provjerava jesu li učenici razumjeli tekst (npr. Nabroj predjela iz jelovnika u Udžbeniku. Koji deserti se pominju? Koliko košta sok od narandže?). Zatim učenici rješavaju 1. zadatak iz Udžbenika i povezuju sličicu s nazivom predjela, deserta i pića iz jelovnika. Nakon toga rješavaju 2. zadatak i odgovaraju na pitanja s CD-a po ugledu na date primjere u Udžbeniku.

- Koliko košta kačamak s kiselim mljekom?
- Poručio bih pitu zeljanicu i kafu. Koliko to košta?
- Izvinite, koliko koštaju čokoladni kolač i čaj?
- Koliko nam novca treba ako poručimo suvu ovčetinu, sir i masline?
- Koje deserte nudite? Koliko koštaju patišpanj, sok od narandže i kafa?

Nastavnik čita tekst iz Udžbenika s 9. strane i jednostavnim pitanjima provjerava da li su učenici razumjeli tekst (npr. U koji restoran su Lazar

i njegov otac poveli Luku na ručak? Kako se Luki dopao restoran? Đe se nalazi ognjište?).

Drugi put dva ili tri učenika čitaju po dio teksta, a zatim učenici odgovaraju na pitanja ispod teksta.

Pitamo ih koji se nacionalni parkovi pominju u tekstu. Potom od učenika tražimo da pročitaju i preostale istaknute riječi u tekstu. Upućujemo ih da obrate pažnju na tabelu i uoče kako se pišu nazivi nacionalnih parkova i gradskih četvrti. Učenici u svesku pravilno prepisuju nazive nacionalnih parkova i gradskih četvrti iz Udžbenika sa str. 9.

Ako ima vremena, rad se nastavlja u Radnoj svesci, na str. 7, vježbanja broj 4 i 5. Za domaći zadatak dobijaju da nastave započeti sastav *Moje omiljeno jelo je...* iz Udžbenika (str. 7).

IV ČAS

Četvrti čas predviđen je za utvrđivanje. Provjeravamo da li su učenici napisali sastav *Moje omiljeno jelo je...* i 3–4 učenika čitaju svoje radove, a ostali komentarišu, ukazujući na ono što je odlično napisano u sastavu, kao i na eventualne greške. Potom im postavljamo pitanja o upotrebi velikoga slova u pisanju nadimaka, simboličnih naziva geografskih pojmoveva, nacionalnih parkova i gradskih četvrti. Ukoliko učenici nijesu završili rješavanje i provjeravanje tačnosti 4. i 5. vježbanja iz Radne sveske (str. 7), koje je rađeno na prethodnome času, to treba da urade na ovom. Potom učenici 10–15 minuta individualno rade vježbanja broj 6, 7 i 8 iz Radne sveske (str. 7 i 8).

Nakon 15 minuta, frontalno se provjerava što su učenici napisali i ispravljaju se njihove eventualne greške uz nastavnikova objašnjenja.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

1. /
2. Zemља izlazećeg sunca
3. Nevjesta mora
4. Dašo
5. Pipi Duga Čarapa

2.

CRNI BISER	→ početno veliko slovo prve riječi
SUZA EVROPE	→ početno veliko slovo svake riječi
ZEMLJA HILJADU JEZERA	
RIČARD LAVLJE SRCE	
CRNI KONTINENT	

3.

Nacionalni park „Lovćen“

4.

PLANINA	NACIONALNI PARK
Durmitor	Lovćen
Prokletije	Prokletije

5.

1. Pošetio sam druga koji živi na Starom Aerodromu, u Podgorici.
2. Nekad je stanovao u Bloku Šest.
- ③ Moj najbolji drug živi u četvrti Centar jedan u Nikšiću.
- ④ Iz Zagoriča smo se preselili u Staru varoš.
5. Ta zgrada nalazi se na Tuškom Putu.

6.

1. /
2. Turisti često obilaze Nacionalni park Biogradska gora.
3. Dan smo proveli u Nacionalnome parku Durmitor.
4. Za vikend idemo u obilazak Nacionalnoga parka Skadarsko jezero.
5. Kupili su stan u četvrti koja se zove Preko Moreče.
6. Nikšićka Željezara sagrađena je u Rudome polju.

7.

Moj drug Luka bio je oduševljen boravkom u Nacionalnome parku „Lovćen“ i pogledom s Lovćena. Do Njegoševa mauzoleja izbrojao je 461 stepenicu. Bili smo umorni. Odmorili smo se u nacionalnome restoranu i ručali nacionalno jelo – jagnjetinu ispod sača. Naravno, morali smo se fotografisati pored skulpture Njegoša kako bi Luka drugovima u Beogradu pokazao da je bio u Mauzoleju koji se nalazi na visini od oko 1700 metara.

8.

1. / T N
2. Los Andeles zovu Grad Andela jer na španskom jeziku baš to i znači. T N
3. Drugovi su ga zvali Potolčeni Kramoh. T N
4. Nadimak čkalja imao je glumac Miodrag Petrović. T N
5. Drugo ime za Pariz je Grad svjetlosti. T N
6. Takmičenje je održano u OŠ „Štampar Makarije“ u Bloku Pet. T N

U carstvu biljnoga i životinjskoga svijeta

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (fotografija, učeničkih pismenih radova, pisama, novinskih članaka)
- uočavaju određene detalje u tekstu koji su slušali/čitali
- odgovorima pokazuju da razumiju glavne misli teksta
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- u tekstovima i u primjerima uočavaju da se ista riječ (imenica) javlja u različitim oblicima – padežima
- u tekstovima, na ilustracijama i u primjerima prepoznaju i pravilno pišu posebna imena životinja.

I ČAS

Slušaju s CD-a tekst „Rastem s prirodom“, a zatim odgovaraju na pitanja iz Učbenika vezana za odslušani tekst.

RASTEM S PRIRODOM

Stojim u dvorištu moje kuće. Oko mene priroda, velika dama u zelenoj haljini.

Ispred mene je mnogo ruža. Mirišem ih i rastem. Gazim po rosnoj travi i rastem. Ptice veselo cvrkuću. Ja ih slušam i rastem. Šetam kroz voćnjak. Podignem ruku da uberem jabuku i rastem. Rastem od povjetarca koji mi miluje lice. Trčim preko livade i rastem. Rastem od sreće što rastem s prirodom.

(Nagrađeni rad Lazara Dragovića)

Upućujemo učenike da pogledaju fotografije biljnih i životinjskih vrsta u Učbeniku i čitamo im podatke o crnogorskoj flori i fauni. Možemo im skrenuti pažnju na tzv. endemske vrste – one koje postoje samo na jednome prostoru.

Slušaju s CD-a razgovor Maje i Denisa (tekst 2) u kojem je posebno naglašena riječ *priroda*.

Čitamo pismeni sastav „Kad bi zauvijek bilo pro ljeće“ (Učbenik, str. 11). Slijedi razgovor o tekstu. Učenici posmatraju istaknute oblike riječi *priroda*

i zaključuju da je tačan odgovor pod b. Učenici mogu zapisati nazine svih sedam padeža. Objasnimo im da padežni oblici postoje u oba broja (jednini i množini).

Učenici u parovima pronalaze i zapisuju različite oblike imenice *proljeće*.

Slijedi govorno vježbanje. Učenici nastavljaju započetu priču o proljeću.

Na ovome času ili za domaći zadatak učenici mogu uraditi prvi zadatak (Radna sveska, str. 9, kao i nastavni listić II-1).

II ČAS

Učenici posmatraju i komentarišu ilustraciju (Učbenik, str. 12). Objašnjavaju pojam *kućni ljubimac*.

Saopštavamo im da će čuti učenički sastav o kućnom ljubimcu. Poslije slušanja slijedi još jedno čitanje (npr. jedan učenik ili učenica čita jedan pasus), a zatim razgovor, pri čemu učenici odgovaraju na ponuđena pitanja ili pitanja nastavnika.

Učenici mogu zapisati:

Štene je mladunče psa. štene = kućne

Uočavaju i zaključuju kako se pišu imena životinja, a kako njihova posebna imena. Mogu navesti imena svojih kućnih ljubimaca. U nastavku časa

učenici pismeno nastavljaju započeti sastav o kućnom ljubimcu (Udžbenik, str. 13).

Za domaći zadatak učenici rade 3. i 4. zadatak iz Radne sveske, str. 10 i 11.

III ČAS

Ovaj čas predviđen je za utvrđivanje. Na početku učenici slušaju tekst s CD-a „Mačka usvojila psa“ i odgovaraju na ponuđena pitanja (Radna sveska, str. 9 i 10, 2. zadatak).

MAČKA USVOJILA PSA!

Merinden, Konektikat

Kada se rotvajler Čarli rodio u Humanom društvu Merinden, situacija nije izgledala baš najbolje. Čarljeva majka bila je suviše bolesna da bi ga njegovala i zapošljeni su se borili da održe štene zdravim hraneći ga flašicom na svaka dva sata. Srećom, mačka Saten je priskočila u pomoć.

Saten je njegovala svoju mačad i iscrpljeni zapošljeni su se ponadali da bi ona možda bila voljna da doda još jedno mlado svojoj porodici. „Njoj se sviđelo kad smo ih stavili zajedno“, kaže direktorica Marlena Di Bijanko. Saten je hranila Čarliju tri i po neđelje. Njeni mačići su prihvatali štene kao brata, rvajući se i spavajući s njim.

Za 17 godina u prihvatilištu Di Bijanko nikada nije prisustvovala nečemu kao što je mačka koja njeguje štene. To nije uticalo na Saten. Čak i kako je Čarli rastao, mačka mu je i dalje bila majka. „On je bio duplo veći od nje, a ona bi ga i dalje dočerivala“, kaže Di Bijanko.

(National Geographic Junior, jun 2008)

Bilo bi poželjno da na ovome času učenici urade i zadatke 5b, 6, 8 i 12. Ostale zadatke i nastavni listić nastavnik može iskoristiti za drugi čas vježbanja, može ih zadati za domaći zadatak i sl.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

◆	P	O	N	I	◆	◆	◆	◆	vrsta maloga konja
P	A	P	A	G	A	J	◆	◆	ptica koja lako nauči da priča
◆	D	I	V	O	K	O	Z	A	divlja koza
T	E	R	I	J	E	R	◆	◆	vrsta psa, prvo slovo t
◆	Ž	I	R	A	F	A	◆	◆	životinja s najdužim vratom
R	I	B	I	C	A	◆	◆	◆	u bajkama ispunjava želje – zlatna...

■ Četiri životinje iz ukrštenice smjesti u odgovarajući prostor:

Kavez – PAPAGAJ Štala – PONI

Kućica – TERIJER Akvarijum – RIBICA

■ Dvije životinje iz ukrštenice žive samo u divljini (ili u zoološkim vrtovima). Koja od njih živi i po našim planinama?

DIVOKOZA

2.

(Napomena: Učenici mogu odgovore formulisati i na drugi način, bitno je da činjenice koje navode odgovaraju tekstu.)

- Neobično je da mačka hrani kuće.
- Čarli je kuće/štene/mladunče psa.
- Čarli je rotvajler.
- Njegova majka je bila bolesna, pa ga nije mogla hraniti.
- Hranili su ga flašicom svaka dva sata.

– Mačka se zove Saten.

– Mačići su prihvatali Čarliju kao brata.

– Ništa, mačka se i dalje ponašala kao majka.

– 17 godina.

3.

- A) vjeverica
B) koza
C) jegulja
D) orao
E) krtica

4.

Rješenja su različita – zavise od učeničkih radova.

5.

A) Vrabac je ptica selica. **Vrabac nije ptica selica.**

On pravi gnijezdo u šumi. **On ne pravi gnijezdo u šumi.**

Vrabac pjeva kao slavuj. **Vrabac ne pjeva kao slavuj.**

Vrabac ima žuto perje. **Vrabac nema žuto perje.**

Vrapci love mačke. **Vrapci ne love mačke.**

- B) Upiši pitanje tako da za odgovor dobiješ podvučenu riječ. (Vidi kako je započeto.)
Vrabac je ptica stanarica. KO je ptica stanarica?
 Vrabac pravi gnijezdo ispod krova. DE vrabac
 pravi gnijezdo?
 Vrabac ima sivo perje. KAKVO perje ima vrabac?
 Mačka rado lovi vrapca. KOGA mačka rado
 lovi?
Đevojčice vole vrapce. KO voli vrapce?

6.

Označi brojevima redoslijed sljedećih rečenica tako da dobiješ smislen tekst.

- 2.** Ima ih sedam.
1. Padeži su različiti oblici istih imenskih riječi.
4. Razlikujemo oblike za jedninu i oblike za množinu.
3. To su nominativ, genitiv, dativ, akuzativ, vokativ, instrumental i lokativ.
5. Dakle, imenicama razlikujemo rod (muški, ženski i srednji), broj (jedninu i množinu) i padež.

7.

A) Rješenja su različita – zavise od učeničkih radova.

- B) jagnje   ovca
 čure   čurka

pače	patka
jare	koza
mače	mačka
C) babe	baba
dvoriju	dvoriste
Podgoricu	Podgorica
jorganom	jorgan
ljubimca	ljubimac

D) 2

8.

Đuro voli lov. On ima psa šarova koji se zove Žućko. Lako oseti zeca i ostalu divljač. Ne podnosi da se oko njega mota mačka Liska. Obožava da juri s đedovim konjem Jabučilom.

9.

breza, ljubičica, vrba, paprika, krastavac, jorgovan

10.

vučica, sova, čaplja, vrabac, orao, magarac

11.

Zajednička imenica je ona koja je napisana **malim** početnim slovom.

12.

orah, ris, javor, jela, vuk, golub, breza

Kako i kad stići

3

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova
- razvijaju sposobnost izražajnoga čitanja umjetničkoga teksta i čitanja neumjetničkoga teksta po ulogama
- razvijaju sposobnost čitanja i razumijevanja funkcionalnoga teksta (mape, plana grada)
- razvijaju sposobnost pisanja po ugledu na dati tekst (korišćenje geografske karte)
- u tekstovima, na ilustracijama i u primjerima prepoznaju i definišu pojmove: *prijedlozi, prijedlozi prostornoga odnosa, prijedlozi vremenskoga odnosa, prijedlozi za označavanje uzroka, prijedlozi za označavanje cilja i namjere.*

I ČAS

Možemo započeti razgovor s učenicima o turističkim mjestima u Crnoj Gori, a zatim pustiti tekst s CD-a.

Žabljak, poznato ljetovalište i zimski turistički centar, nalazi se u podnožju planine Durmitor. Ta varošica na severozapadu Crne Gore privlači i domaće i strane turiste. Žabljak je okružen s 23 planinska vrha od preko 2200 metara, s 18 planinskih jezera i kanjonom rijeke Tare, najdubljim u Evropi. Na dvadeset četvrtome kilometru magistralnoga puta od Žabljaka prema Pljevljima nalazi se veliki most u mjestu Đurđevića Tara. Betonski most, dug 154 metra i visok 135 metara, odlično se uklopio u planinski ambijent i svojom ljepotom privlači pažnju turista.

Nakon prvoga slušanja možemo postaviti jednostavna pitanja da bismo provjerili jesu li učenici razumjeli tekst (npr. O kojem mjestu se govori u tekstu? Na kojoj riječi se nalazi most koji se pominje u tekstu? Između koja dva grada se nalazi taj most?...).

Nakon drugoga slušanja učenici prepoznaju tačne tvrdnje u Udžbeniku (str. 14) koje se odnose na odslušani tekst.

Puštamo drugi tekst s CD-a i govorimo učenicima da mogu pratiti tekst u Udžbeniku (str. 14 i 15) jer će potom oni čitati po ulogama (dva puta).

Drugi tekst

TIJANA: Izvinite, meni i mojoj drugarici su preporučili da posetimo Plavnicu. Kako da dođemo do nje?

PROLAZNIK: Iz centra Podgorice krenite prema jugu, magistralnim putem Podgorica – Petrovac. Poslije petnaestak kilometara naići ćete na putokaz s lijeve strane magistrale na kojem piše

Plavnica 6 km. Skrenite u pravcu putokaza, samo idite pravo. Proći ćete kroz lijepo zetsko selo Berislavci i stići ćete do Plavnice.

TIJANA: Što je Plavnica? Zašto su nam nju preporučili?

PROLAZNIK: Plavnica je turistički kompleks s četiri moderna apartmana: Jelena, Ksenija, Vjera i Zorka, nazvana po crnogorskim princezama, čerkama kralja Nikole. Ima bazen i veoma lijep brod-restoran „Plavnica“. Njime možete krstariti po Skadarskom jezeru.

TIJANA: Hvala Vam, baš ste ljubazni. Doviđenja.

PROLAZNIK: Lijepo se provedite. Doviđenja.

Zatim učenike upućujemo da pogledaju i pročitaju riječi u tabeli i istaknute riječi na ilustraciji. Govorimo im da su to prijedlozi i da obrate pažnju na prijedloge prostornog odnosa date na ilustraciji.

Nakon toga učenici rješavaju zadatak iz Udžbenika (u tekstu pronađale prijedloge prostornoga odnosa). Pomažemo im da u prвome pasusu pronađu prijedlog, a zatim frontalnim radom nastavljaju da rješavaju zadatak.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci str. 14, vježbanje broj 1 (ako ima vremena, a ako nema, učenici će uraditi vježbanje na času utvrđivanja).

II ČAS

Da ne bi došlo do miješanja prijedloga prostornoga odnosa s prijedlozima vremenskoga odnosa, preporučuje se čas utvrđivanja samo prijedloga prostornoga odnosa. Učenici treba da urade vježbanja 2, 3, 4 i vježbanje broj 1 ako ga nijesu uradili na prethodnom času (Radna sveska, str. 14 i 15). Mogu da rade jedno po jedno vježbanje i odmah uz nastavnikovu

pomoć provjere tačnost urađenoga. Preporučuje se da učenici u četvrtome vježbanju zaokruže prijedloge prostornoga odnosa koje su upotrijebili u pisanju.

III ČAS

Treći čas počinje slušanjem pjesme *Prvi snijeg* Vito-mira Vita Nikolića i razgovorom o godišnjim dobi-ma (Udžbenik, str. 16). Potom 2–3 učenika izražajno čitaju pjesmu (pravilno akcentovanje uz pomoć nastavnika ili uz ponovno slušanje pjesme s CD-a).

PRVI SNIJEG

*Sonja, izađi da skitamo,
imam ludu želju večeras da lutam.

Sonja, izađi i iznesi samo
malo nježnosti ispod kaputa.

Malo nježnosti, malo samo,
zalogaj jedan za ogromnu glad.

Sonja, izađi da skitamo,
noćas je nestvarno lijep grad.*

Zatim se rad nastavlja povezivanjem slike godišnjega doba s odgovarajućim mjesecom (Udžbenik, str. 16) i rješavanjem 5. vježbanja u Radnoj svesci na str. 16. Slijedi čitanje kratkoga teksta iz Udžbenika, str. 16 (prvo nastavnik pa učenici) i odgovaranje na pitanja ispod teksta.

Učenicima skrećemo pažnju da su u tekstu istaknute četiri riječi i kažemo da ih pronađu u tabeli. Na osnovu tabele učenici imenuju istaknute prijedloge (prijedlozi vremenskoga odnosa, prijedlozi za označavanje uzroka i prijedlozi za označavanje cilja i namjere). Pomažemo učenicima da prepoznaju i razlikuju prijedloge vremenskoga i uzročno-ga odnosa i da ih pravilno upotrebljavaju u pisanju i govoru, pomažući se pritom pitanjima (npr. prijedlozi vremenskoga odnosa dobijaju se na pitanje KAD, uzročnog odnosa na pitanje ZBOG ČEGA ili ZAŠTO). Rade vježbanja iz Udžbenika (str. 17).

Potom učenici s CD-a slušaju drugi tekst, čitaju ga po ulogama, pa odgovaraju na pitanja ispod teksta (str. 17).

OLJA: *Ha, ha, ha... Otkad ti čitaš „Vijesti“?*

TIJANA: *Čitam red vožnje. Autobus za Žabljak polazi u 7 sati.*

OLJA: *U sedam? Ko će ustati tako rano?*

TIJANA: *Imaju i polasci u 11.30 i u 15 sati i 45 minuta.*

OLJA: *Taj u 11.30 je odličan, ali su najavili nevrijeme.*

Smijemo li krenuti?

TIJANA: *Pa nazovi 020 234 999. To je Auto-moto sa-vez Crne Gore. Oni će nam reći.*

OLJA: *Važi.*

TIJANA: *Što su rekli?*

OLJA: *Kažu da je zbog snijega put preko planine Vojnik zatvoren, ali to nas ne zanima.*

TIJANA: *Pa idemo li ili ne?*

OLJA: *Idemo. Put preko Kolašina je prohodan, ali je radi bezbjednosti obavezna zimska oprema. Tet-ka će nas čekati na stanici.*

IV ČAS

Na četvrtome času učenici utvrđuju prijedloge vremenskoga odnosa, prijedloge za označavanje uzroka, cilja i namjere, pa u Radnoj svesci, na str. 16 i 17, rješavaju vježbanja broj 6, 7, 8, 9, 10 i 11. Da bi rješili vježbanja broj 6 i 11, treba da odslušaju tekst s CD-a. Učenici tekstu slušaju tri puta. Prvi put samo slušaju, drugi put slušaju i rješavaju vježbanje, treći put slušaju da bi provjerili da li su pravilno rješili zadatak i da bi upisali odgovore na pitanja koja su preskočili (vježbanje broj 6).

OLJA: *Ha, ha, ha... Otkad ti čitaš „Vijesti“?*

TIJANA: *Čitam red vožnje. Autobus za Žabljak polazi u 7 sati.*

OLJA: *U sedam? Ko će ustati tako rano?*

TIJANA: *Imaju i polasci u 11.30 i u 15 sati i 45 mi-nuta.*

OLJA: *Taj u 11.30 je odličan, ali su najavili nevrijeme. Smijemo li krenuti?*

TIJANA: *Pa nazovi 020 234 999. To je Auto-moto sa-vez Crne Gore. Oni će nam reći.*

OLJA: *Važi.*

TIJANA: *Što su rekli?*

OLJA: *Kažu da je zbog snijega put preko planine Vojnik zatvoren, ali to nas ne zanima.*

TIJANA: *Pa idemo li ili ne?*

OLJA: *Idemo. Put preko Kolašina je prohodan, ali je radi bezbjednosti obavezna zimska oprema. Tet-ka će nas čekati na stanici.*

Vježbanje br. 11 na CD-u

a) sedam sati i trideset minuta

b) sedamnaest sati

c) dva i petnaest

d) dvanaest sati i trideset pet minuta

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

1. Žabljak se nalazi kod planine Durmitor. ✓
 2. Žabljak se nalazi u planini Durmitor. x
 3. Žabljak se nalazi kroz planinu Durmitor. x
 4. Lijepi most nalazi se u mjestu Đurđevića Tara. ✓
 5. Most je sagrađen iznad rijeke Tare. ✓
 6. Mjesto Đurđevića Tara je između Žabljaka i Pljevalja. ✓
 7. Mjesto Đurđevića Tara je uz Žabljak i Pljevlja. x

2.

2. Na Durmitoru je snijeg.
 3. Oprezno smo hodali po zaleđenome jezeru.
 4. Na dvadeset četvrtome kilometru magistralnoga puta od Žabljaka prema Pljevljima nalazi se veliki most u mjestu Đurđevića Tara.

3.

- /
 Sonja izlazi iz škole.
 Marko ide prema (ka) školi.
 Vuk i Sofija igraju se pored škole.
 Luka, Vesko i Biljana trče oko škole.

4.

2. Naravno. Idite Bulevarom cvijeća pravo do kraja gradskoga parka. Kod gradskog parka skrenite lijevo u Ulicu kralja Nikole i idite pravo. Proći ćete pored Ulice ruža i pozorišta. Tu skrenite lijevo u Njegoševu ulicu i sa desne strane ugledaćete banku. Odmah pored banke nalazi se pošta.
 3. Idite Ulicom pjesnika do crkve. Tu skrenite lijevo u Zlatarsku ulicu i idite pravo pored supermarketa. Kad prođete supermarket, pređite Njegoševu ulicu i tu je bioskop.
 /i: Idite do kraja Ulice pjesnika. Tu skrenite desno i idite Ulicom kralja Nikole. Proći ćete pored banke, koja se nalazi s Vaše desne strane, proći ćete Njegoševu ulicu, proći ćete pozorište. Kad prođete pozorište, skrenite desno u Ulicu ruža, idite pravo i ugledaćete zgradu bioskopa.
 //i: Idite do kraja Ulice pjesnika. Tu skrenite desno u Ulicu kralja Nikole. S Vaše desne strane nalazi se banka. Prođite pored nje, a zatim

skrenite desno i uđite u Njegoševu ulicu. Idite pravo pored pozorišta i ugledaćete bioskop.

5.

zima, jesen, ljeto, proljeće

6.

1. red vožnje
 2. zbog snijega
 3. u 7
 4. radi bezbjednosti

7.

prostorni odnos	na putu Podgorica – Kočašin – Mojkovac – Žabljak	✓
vremenski odnos	u toku noći	✓
odnos uzroka	iz Auto-moto saveza Crne Gore	x
odnos cilja i namjere	radi bezbjednosti	✓

8.

ODNOS	PRIJEDLOG
prostorni	u, na
vremenski	oko, poslije
uzročni	zbog
odnos cilja i namjere	radi

9.

U petak i subotu, prema prognozi, biće oblačno, povremeno s kišom, pljuskovima i grmljavinom, a u severnim i centralnim predjelima i snijegom. Mjestimično se očekuju umjerene ili obilne količine padavina.

Od četvrtka duvaće vjetar, umjeren do jak, južni i istočni. Do petka u kontinentalnim krajevima jak mraz, naročito u severnim predjelima, đe su moguće i veoma niske jutarnje temperature, a slab mraz se očekuje i na primorju.

Suvišne riječi: drug, rasputst, noć

10.

Suvišan je sat koji označava sedamnaest sati i petnaest minuta

11.

- A. Sedam sati i trideset minuta/ 7:30
 B. Sedamnaest sati/17:00
 C. Dva i petnaest/2:15
 D. Dvanaest sati i trideset pet minuta/12:35

4 Porodica

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (porodičnog stabla, razgovora, fotografija, ilustracija)
- uočavaju određene detalje u tekstu koji su slušali
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- u tekstovima, na ilustracijama i u primjerima prepoznaju nominativ; razlikuju funkciju nominativa u rečenici (subjekat i imenski dio predikata)
- pravilno pišu osnovne i redne brojeve do sto.

I ČAS

Možemo s učenicima započeti razgovor o Njegošu kao poznatome crnogorskom pjesniku i vladici.

Učenici potom otvaraju Udžbenik na str. 18 i na osnovu porodičnoga stabla porodice Petrović Njegoš odgovaraju na pitanja iz Udžbenika (str. 18).

Zatim slušaju drugi tekst na osnovu kojeg treba da povežu fotografiju (1, 2, 3, 4 i 5) s odgovarajućim tekstrom (A, B, C, D) i da odgovore na pitanja. Svaki pasus teksta puštamo dva puta kako bi učenici uspjeli da pronađu odgovarajuću fotografiju, a drugi put mogu tekst pratiti u Udžbeniku.

1. Arsen Dedić, hrvatski pjesnik i muzičar, rođen je u Šibeniku 1938. godine. Supruga mu je poznata hrvatska pjevačica Gabi Novak. Imaju sina Matiju, koji je takođe poznati muzičar. Matija je diplomirao na Džez akademiji u Gracu. Objavio je 10 albuma, 2002. godine ušao je u 13 najboljih pijanista svijeta od ukupno 470 kandidata.

2. Kirk Douglas rođen je 1916. godine. On je američki glumac i producent. Glumom se bavio čak 57 godina. S 80 godina dobio je počasnoga Oskara za doprinos filmskoj umjetnosti. Otac je glumca Majkla Daglasa, koji je za razliku od njega dobio dva Oskar-a – jedan za glumu, a drugi kao producent filma Let iznad kukavičjeg grijezda.

3. Aleksandar Leso Ivanović rođen je 1911. godine na Cetinju. Umro je 1965. Autor je brojnih pjesama među kojima je najpoznatija Ljudi sjenke. Njegov sin Božidar Ivanović je šahovski velemajstor, učesnik šahovskih olimpijada i svjetskih prvenstava u šahu. Vedio je emisiju Tajne saha na Televiziji Crne Gore.

Petar I Petrović Njegoš (Sveti Petar Cetinski) bio je crnogorski mitropolit i vladika od 1782. do 1830. Tokom svoje vladavine obraćao se Crnogorcima brojnim poslanicama u kojima je pozivao na mir. Poslanice se smatraju jednim od temelja crnogorske književnosti. Naslijedio ga je njegov bratanić Petar II Petrović Njegoš, književnik i pisac Gorskoga vijenca i drugih značajnih djela.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci, str. 18, 19 i 20, vježbanja 1, 2 i 4. (Za vježbanje 4 još jednom puštamo tekst s CD-a.) Za domaći zadatak rade vježbanje 3.

II ČAS

Učenici otvaraju Udžbenik na str. 20, posmatraju fotografiju porodice Popović i slušaju tekst s CD-a. Cilj fotografije i toga teksta je ponavljanje porodičnih veza i odnosa (roditelji, sestra, brat, čerka, sin, stric...).

Ja sam Nađa. Imam 7 godina. Na fotografiji su članovi moje porodice. To su tata Goran, mama Sona, sestra Kaća i brat Miloš. Kaća ide u 4. razred

srednje škole, a Miloš je učenik 3. razreda takođe srednje škole. Živimo u Podgorici. Često idem kod strica Bana. Bane je glumac u Crnogorskom narodnom pozorištu.

Poslije odslušanoga teksta odgovaraju na nastavnikaova pitanja.

- Koliko Nađa ima godina?
- Đe živi Nađina porodica?
- Kako se zove Nađin brat?
- Što je Kaća Nađi?
- Čime se bavi Nađin stric?

Učenike upućujemo da otvore Udžbenik na str. 20 i pročitaju pitanja u vezi s tekstrom koji govori đevojčica Nađa, kako bi uočili na što u tekstu da obrate pažnju.

Poslije odslušanoga teksta odgovaraju na pitanja iz Udžbenika. Nakon toga upućujemo učenike na čitanje tabele, a potom na rješavanje zadatka iz Udžbenika, str. 21 (rad u paru i povezivanje odgovarajućih oblačića).

Rad se nastavlja u Radnoj svesci, vježbanje 7, str. 21.

III ČAS

Treći čas je planiran za ponavljanje osnovnih i rednih brojeva i usvajanje novoga gradiva – pravilno pisanje osnovnih i rednih brojeva.

Uz pomoć nastavnika učenici objašnjavaju pisanje brojeva na ilustraciji (osnovni brojevi pišu se bez tačke i čitaju se dvanaest; redni se pišu s tačkom i čitaju se dvadeset treći; višečlani brojevi pišu se rastavljeno). Napominjemo da se brojevi od 11 do 20 i brojevi 30, 40, 50, 60, 70, 80 i 90 pišu saставljeno, dok se višečlani brojevi pišu rastavljeno. Takođe napominjemo da se broj 60 piše sa Z, a ne sa S – šezdeset.

Učenici (2–3) čitaju kratki tekst iz Udžbenika, str. 22, i odgovaraju na pitanja ispod teksta.

Zatim, uz pomoć nastavnika, teksta u tabeli i pitanja, uočavaju kako se pišu osnovni i redni brojevi do sto.

Potom rješavaju zadatak iz Udžbenika, str. 23, a zatim vježbanja 10 i 11 iz Radne sveske, str. 21 i 22.

IV ČAS

Na četvrtome času utvrđuje se gradivo naučeno u okviru teme *Porodica*. Učenici rješavaju vježbanja 5, 6, 8, 9, 12 i 13 iz Radne sveske, na str. 20, 21 i 22. Rješavaju zadatak po zadatak i uz pomoć nastavnika provjeravaju tačnost urađenoga i ispravljaju eventualne greške.

Prije rješavanja 6. vježbanja učenici slušaju tekst s CD-a. Ako je potrebno, tekst puštamo nekoliko puta.

Henri Fonda je američki glumac. Godine 1978. dodijeljena mu je nagrada za životno djelo Američkoga filmskog instituta, a 1981. za ulogu u filmu „Ljetnjikovac na Zlatnom jezeru“ dobio je svoga jednog Oskara. Čerka slavnoga Henrijia Fonda je poznata glumica Džejn Fonda, koju je otac i uveo u svijet glume. Dobila je dva Oskara za najbolju glavnu ulogu – 1971. i 1978. godine.

Poslije urađenoga vježbanja slijedi provjeravanje.

Da bi riješili 8. vježbanje, učenici treba da čuju tekst s CD-a (tekst slušaju dva puta).

Ja sam Dea. Ovo je moj brat. On se zove Toni. Došli smo kod prijatelja na Žabljak na zimovanje. Ljetos su oni bili kod nas u Tivtu na ljetovanju. Bilo nam je super. Marija mi je rekla da si ti njena sestra od tetke i da si došla s roditeljima i babom. Kad ste došli? Koliko ćete ostati?

Rješavanje 13. vježbanja predviđeno je uz slušanje teksta s CD-a (tekst slušaju dva puta).

Dukati je objavio prve fotografije svoga modela za narednu godinu. Sa svojih devedeset osam konjskih snaga taj model postao je najsnažniji sportski motocikl srednje klase u istoriji toga italijanskog proizvođača. S prvim isporukama Dukati počinje u septembru.

Provjeravamo jesu li učenici upisali odgovarajuće brojeve, a potom učenici određuju jesu li upisani brojevi osnovni ili redni. Slijedi provjeravanje tačnosti urađenoga (frontalni oblik rada).

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.**TVRDNJA****TAČNO****NETAČNO**

Nikola I imao je jednu sestru i jednoga brata.

T

(N)

Andrija i Umberto II su braća od tetaka.

(T)

N

Petar, Mirko i Danilo su Jolandini ujaci.

(T)

N

Nikola II ima dva strica: Pavla i Stanislava.

(T)

N

2.**1.** /2. Aleksandar je imao dva brata i dvije sestre.3. Jelenina đeca imaju osam tetaka i tri ujaka.4. Mirkova đeca imaju dva strica i devet tetaka.5. Đovana ima tri brata od ujaka i tri brata od tetke.**3.**

Rješenja zavise od učeničkih radova.

4.**A)****1.** /

2. 2 – A (Gabi Novak, majka – Matija Dedić, sin)

3. 3 – B (Petar I Petrović Njegoš, stric – Petar II Petrović Njegoš, bratanić/sinovac)

4. 4 – C (Kirk Daglas, otac – Majkl Daglas, sin)

B) Arsen Dedić; 5.**5.****1.** /**2.** X**3.** X**4.** ✓**5.** X**6.** X**7.** X**6.**

Henri Fonda, otac	Džejn Fonda, čerka
Njegova čerka je glumica.	Njen otac je glumac.
Henrijeva čerka dobitница je dva Oskara za najbolju glavnu ulogu.	Otac Džejn Fonde dobio je Oskara za glumu u filmu <i>Ljetnjikovac na Zlatnom jezeru</i> .

7.Zoran, Jovanom, svesku, olovka, Ivanu, jezero, oblak**8.**

Ja sam Dea. Ovo je moj brat. On se zove Toni. Došli smo kod prijatelja na Žabljak na zimovanje. Ljetos su oni bili kod nas u Tivtu na ljetovanju. Bilo nam je super. Marija mi je rekla da si ti njena sestra od tetke i da si došla s roditeljima i babom. Kad ste došli? Koliko ćete ostati?

9.

1. Marko je dobio peticu.
  2. Moj brat od strica je slikar.
  3. Bio je odličan.
  4. U goste su došli prijatelji.
  5. Oni su učenici.
  6. Knjiga je na stolu.
-
- The diagram shows arrows pointing from the numbered list items to specific parts of the sentence. Item 1 points to 'Marko'. Item 2 points to 'dobjeo'. Item 3 points to 'odličan'. Item 4 points to 'goste'. Item 5 points to 'učenici'. Item 6 points to 'na stolu'.

10.

tri, osam, sedamnaesti, jedan, devedeset sedam, prvi, pedeset šesti

11.

1. Danas je dvanajesti novembar.
2. Bio je 5 na spisku.
3. Upoznali su se dvadeset drugog septembra.
4. Već u petoj godini naučio je da čita.
5. Nova godina čeka se 31. decembra.
6. Otvorite knjigu na pedesetpetoj strani.
7. U školu ne idemo 1 i 2 maja, jer je to Praznik rada.
8. Za 8. mart sam dobila mnogo ruža.

12.

1. /
2. Išla sam na izlet s dvije drugarice.
3. Prespavali smo kod jednog tatinog prijatelja.
4. Prvo sam njemu rekao istinu.
5. On je u toj trci bio sedmi.

13.**A)**

Dukati je objavio prve fotografije svoga modela za narednu godinu. Sa svojih devedeset osam konjskih snaga taj model postao je najsnažniji sportski motocikl srednje klase u istoriji toga italijanskog proizvođača. S prvim isporukama Dukati počinje u septembru.

B)

1. prve – redni
2. devedeset osam – osnovni
3. prvim – redni

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost čitanja i razumijevanja neumjetničkih i funkcionalnih tekstova (pismo, SMS, imejl...)
- razvijaju sposobnost pisanja po ugledu na dati tekst (pisanje adrese primaoca i pošiljaoca pisma, pisanje pisma, imejlja)
- razvijaju sposobnost timskoga rada, kao i samostalnoga govornog nastupa
- prepoznaju vokativ
- vokativ odvajaju zarezima
- razlikuju nominativ i vokativ.

I ČAS

S učenicima razgovaramo o pismu, tradicionalnom pisanju pisama i čestitki, što danas zamjenjuje tradicionalno pismo i slično.

Zatim čitamo tekst (Udžbenik, str. 24). Nastavnik treba dva puta da pročita tekst (učenici ne moraju čitati) i da objasni učenicima pojedine riječi (*perjanici*).

Zatim učenici čitaju podatke o primaocu i pošiljaocu pisma (Udžbenik, str. 25) i odgovaraju na pitanja ispod teksta.

Veoma je važno da učenici uoče sve djelove pisma, pa je potrebno da prvo nastavnik pročita Milenino pismo Vikici (Udžbenik, str. 26), a zatim učenici. Takođe, učenici treba da uoče i djelove pisma (naslov, zaglavje, pozdrav, tekst, skraćenicu P.S., potpis) i da sve te djelove pronađu u Mileninu pismu.

Učenici (rad u paru) treba da nacrtaju koverat i upišu ime, prezime i adresu primaoca pisma, odnosno koverat i ime, prezime i adresu pošiljaoca.

II ČAS

Da bi uvježbali pisanje pisma (važni su djelovi pisma), na ovome času učenici rade vježbanja broj 1 i 2 u Radnoj svesci, str. 26, i zadatak (Udžbenik, str. 27) (s ljetovanja napisati pismo najboljem drugu/najboljoj drugarici). Važno je da što više učenika

pročita pismo i da ostali komentarišu (ukazuju na eventualne greške – izostavljen neki dio pisma, takođe je važno da im ukazujemo na eventualne greške u upotrebi padeža).

III ČAS

Na trećem času uči se vokativ. Razgovaramo o novijim i danas češćim oblicima i načinima komunikacije. Pričamo s učenicima o slanju SMS-ova i imejlova. Zatim čitaju tekstove iz Udžbenika na str. 28 i razgovaraju o njima.

Potom 2–3 puta učenici čitaju po ulogama tekst s ilustracije. Slijedi odgovaranje na pitanja ispod teksta.

Učenici će na ilustraciji primijetiti istaknute riječi i trebalo bi da uoče da se te riječi odvajaju zarezima. Upućujemo ih na tabelu iz koje učenici shvataju da su istaknute riječi upotrijebljene u novome padežu – vokativu. Učenici u svojim sveskama rade zadatak iz Udžbenika, str. 29, a onda rad nastavljaju u Radnoj svesci na str. 25, vježbanje broj 4.

IV ČAS

Na četvrtome času utvrđuje se pisanje pisma, vokativ i razlikovanje nominativa i vokativa.

Učenici individualno rješavaju vježbanje broj 3 (pisanje pisma) u Radnoj svesci na str. 24. Imaju 20 minuta za pisanje, a deset minuta za čitanje pisa-

ma i ukazivanje na eventualne greške. Treba obratiti pažnju na upotrebu zareza uz vokativ u svakome pismu koje su učenici pročitali i ukazati im na eventualne greške.

Rad se nastavlja rješavanjem 5, 6. i 7. vježbanja u Radnoj svesci, str. 25 (frontalni rad kako bi bilo vremena da se sve završi na ovome času).

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVEŠKE

1.

Rješenje zavisi od učeničkih odgovora

2.

Rješenje zavisi od učeničkih odgovora.

3.

Rješenje zavisi od učeničkih odgovora.

4.

/;	iželice
Vuče	Grkinjo
druže	mladiću
kneže	Bože
policajče	Bjelopoljko
predsedniče	čovječe

5.

Stanko, zatvori vrata – reče mama.

Pa, mamice, vrata su zatvorena – odgovori Stanko.

Jesi li spremna, Slavice?

Odmah dolazim, Stanko, samo da uzmem tašnu.

6.

Ti si, Milena, vrijedna đevojčica. N V

Marko igra fudbal. N V

Nikola je požurio u školu. N V

Luka, jesli li umoran? N V

7.

A)

Jesi li kupio novi udžbenik, Leone?

Jesi li, Leone, kupio novi udžbenik?

B)

Đede, poštar je donio pismo.

Poštar je donio pismo, đede.

U školskome dvorištu

6

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (fotografija, učeničkih pismenih radova, razgovora, ilustracija, tabela)
- uočavaju odnose među sagovornicima i njihovo raspoloženje
- odgovorima dokazuju da razumiju glavne misli teksta
- pravilno izgovaraju poznate riječi pri čitanju naglas
- pokazuju u kraćoj govornoj formi da su razumjeli glavne misli u tekstu
- prepoznaju i pišu po uzoru anketna pitanja
- u tekstovima i u primjerima prepoznaju i definišu objekat i akuzativ.

I ČAS

Čas može početi građenjem izvedenica od imenice drug. Napišemo drug, a učenici dodaju nastavke koji toj riječi daju novo značenje:

- ar
- arica
- drug → ina (= družina)
- arstvo
- ovanje
- ...

Možemo povesti razgovor o drugarstvu, posebno o školskome drugarstvu.

Zatim učenici slušaju tekst „Uvrijedio sam druga“.

UVRIJEDIO SAM DRUGA

Nikad nijesam mogao shvatiti zašto se ljudi rugaju jedni drugima. A onda se jednoga dana to dogodilo i meni.

Kao i obično, krenuo sam s drugovima u školu. Za uši i obraze štipao je oštri mraz, a iz usta je dimilo kao iz parne lokomotive. I pored toga šalili smo se i smijali. Da bih se našalio, rekoh glasno: „Auuu, što ti je zinula ta patika, kao da je gladna.“ Svi prasnu smo u smijeh, a moj drug s pocijepansom patikom postideno obori glavu. Učinilo mi se da će odmah zaplakati. Bilo mi je teško. Pogledah oko sebe. I ostalima je bilo muka, začutali su i požurili put škole. Nijesam mogao da objasnim sebi što me to spopalo.

Kako sam samo tako mogao povrijediti druga? U glavi mi je bубnjalo: „Što da radim? Kako da mu se približim?“ Krišom sam ga posmatrao na časovima. Bio je snužden.

Na odmoru sam mu prišao. Prihvatio je izvinjenje. Nikad mi to nije prigovorio. Nikako ne mogu da zaboravim to jutro. Kad god kupujem patike, srce mi obavije tuga i ponovo se zastidim svog postupka.

(Učenički rad)

Nakon slušanja teksta učenici odgovaraju na pitanja iz Udžbenika. Insistiramo da odgovori budu obrazloženi, odnosno insistiramo na iznošenju stava.

Tražimo od učenika da posmatraju fotografije u Udžbeniku, str. 30, te da kažu đe su snimljene, što se na njima nalazi i sl.

Slijedi čitanje teksta po ulogama (dvije devojčice i dva dječaka). Učenici odgovaraju na pitanja i zaključuju što je objekat. Rade vježbanje sa CD-a, tekst 2. Rade zadatak iz Udžbenika (str. 31) – dopunjavaju rečenice objektima. Za domaći zadatak smisljavaju nekoliko svojih primjera.

II ČAS

Ovaj čas predviđen je za uvježbavanje, pa može početi čitanjem primjera koje su učenici smislili za domaći zadatak. Zatim učenici slušaju tekst „Moja učiteljica“.

MOJA UČITELJICA

Za razliku od mojih drugova ja sam moju učiteljicu upoznao prije polaska u prvi razred. Ona je bila učiteljica i mojoj sestri. Često sam išao s majkom u školu da vidi kako sestra uči. Učiteljica je u tim prilikama bila nježna prema meni. Pomazila bi me po glavi i pitala da li me sestra sluša. Odmah sam je zavolio i poželio da ona bude i moja učiteljica. Želja mi se ostvarila.

Prvi susret sa školom ona nam je olakšala svojim širokim osmijehom. Uvijek je bila tu za svakoga od nas. Uvijek je bila nasmijana i spremna da oprosti svaki naš nestošluk, da se bori za nas čak i s našim roditeljima. Zahvaljujući mojoj učiteljici, ja i danas treniram fudbal, mada su roditelji htjeli da me ispišu. Učila nas je da budemo dobri drugovi i da znamo da gubimo i da dobijamo. Meni kao porodičnoj mazi to je bilo jako teško da shvatim. Volio sam da pobjeđujem i da bude sve po mome. Ona me kritikovala, ali ne s ljutnjom već s posebnom nježnošću. Njen osmijeh pun topoline bio je najljepša nagrada u trenucima kad smo bili vrijedni.

Što god da napišem malo je da opišem nježnost, ljubav i požrtvovanje moje najbolje učiteljice, učiteljice s velikim srcem. U tome srcu našli su mjesta svini, bivši i sadašnji đaci, u tome srcu svi smo bili i ostali njena đeca.

(Učenički sastav)

Nakon slušanja, koje može po potrebi biti ponovljeno, učenici odgovaraju na pitanja vezana za odslušani tekst – Radna sveska, 1. zadatak, str. 26.

Zatim učenici rade zadatke 3 i 4. Ukoliko ostane vremena, možemo dati zadatke po svom nahođenju ili nastavni listić br. VI-2.

III ČAS

Učenici posmatraju i komentarišu ilustraciju – Udžbenik, str. 31, a zatim čitaju po ulogama dijalog između Lejle i Majde i odgovaraju na pitanja vezana za tekst. Izvode potrebne zaključke o akuzativu, pitanjima na koja se dobija te značenjima i funkcijama akuzativa. Povezuju zaključke s objektom. Učenici rade vježbanje s CD-a, tekst 4.

Upućujemo učenike na anketna pitanja. Uočavaju da su pitanja jasna i da je ponuđeno više odgovora, te da se treba opredijeliti za jedan. Takođe uočavaju da na anketnome listiću nema mjesta za lične podatke. Nakon toga u grupama rade zadatak iz Udžbenika, str. 33. (Taj zadatak možemo iskoristiti i za projektni rad.) Učenicima možemo dati da urade nastavni listić VI-1.

IV ČAS

Na ovome času uvježbavaju se akuzativ i objekat. Uraditi zadatke 2, 5, 6, 7 i 8 (Radna sveska, str. 26, 27 i 28), kao i nastavni listić br. VI-3. Učenici mogu pisati rečenice u kojima će upotrebljavati imenice u akuzativu; uz dati glagol smisljati objekte (npr. jesti: palačinke, hamburger, sendvič, pitu, jabuku ...) i sl.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

(Napomena: Učenici mogu odgovore formulisati i na drugi način, bitno je da činjenice koje navode odgovaraju tekstu.)

- Dječak je upoznao učiteljicu prije polaska u prvi razred.
- Učiteljica je bila nježna prema njemu i pomazila bi ga po glavi.
- Poželio je da ona bude i njegova učiteljica.
- Htjeli su da mu zabrane da igra fudbal.
- On je bio porodična maza pa su mu svi popuštali.

– U njezinu srcu bilo je ljubavi za sve njene đake (i slični odgovori).

2.

A)

♦	♦	M	A	Ć	A	K	♦	♦	♦
♦	♦	R	U	Ž	N	O	♦	♦	♦
C	R	V	E	N	K	A	P	A	♦
♦	♦	P	E	P	E	Lj	U	G	A
♦	Lj	E	P	O	T	I	C	A	♦
♦	A	L	I	B	A	B	A	♦	♦

B)

Osobine **ANKETE** su: c, e

3.

Odgovori zavise od učenika, na primjer:

JA VOLIM	KOGA?	PJEVAČA	SPORTISTU	P I S C A
ŠTO?	Zdravka Čolića	Rodžera Federera	Janka Đonovića	
	JELO	ŠK. PREDMET	TV EMISIJU	

4.

Odgovori zavise od učenika, na primjer:

Pišem → pjesmu, pismo, molbu, priču

Igram → košarku, odbojku, rukomet, tenis

Učim → matematiku, istoriju, biologiju, informatiku

Gledam → Azru, emisiju, đevojku, pticu

5.

NOMINATIV (ko?/što?)	AKUZATIV (vidim)	VOKATIV (hej!)
ruka	ruku	ruko
ovca	ovcu	ovco
Predrag	Predraga	Predraže
Milica	Milicu	Milice
Nikola	Nikolu	Nikola
obala	obalu	obalo
dječak	dječaka	dječače

6.**A)**

pilad, prozore

B)

Odgovori su različiti – zavise od radova učenika.

7.

„Ko rano rani, DVIJE SREĆE grabi.“

„Ili kupi alat, il' ostavi ZANAT.“

„Ostavio MAČKU da čuva ribu.“

„Obrao je zelen BOSTAN.“

„Sloga KUĆU gradi, a nesloga razgrađuje.“

8.

A: „Gospodara prstenova“, svijetla, paunove, repove

B: u bioskop, na (svoje) mjesto, u park, pod drvo

7 Ja umijem...

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (ilustracija, razgovora, fotografija, pismenih radova, tabela, razglednica)
- odgovorima pokazuju da razumiju glavne misli teksta i da uočavaju određene detalje u njemu
- uočavaju odnose među sagovornicima i njihovo raspoloženje
- pravilno izgovaraju poznate riječi pri čitanju naglas (duži i kraći oblici ličnih zamjenica)
- podražavaju izgovor riječi u kojima su u pojedinim oblicima izvršene glasovne promjene
- u tekstovima i u primjerima prepoznaju i definišu pojam dativa, razumiju njegova dva osnovna značenja.

I ČAS

Radi uvođenja u temu, čas može početi rješavanjem asocijacije čije je konačno rješenje – **umjetnost** (nastavni listić broj VII-1, Priručnik, str. 51). S učenicima vodimo razgovor o vrstama umjetnosti, s kojim umjetnostima se susrijeću u školskim programima, bave li se oni kojom umjetnošću (pišu poeziju, slikaju, glume, sviraju ...) i slično.

Učenici po ulogama čitaju tekst dijaloga iz Udzbenika i odgovaraju na pitanja. Kroz razgovor treba da dođu do zaključaka na koja se pitanja dobija dativ, koje pitanje koristimo za živo, a koje za neživo, kao i da uoče dva osnovna značenja dativa.

U sveskama učenika može pisati:

Majda nosi Miralemu pismo. → dativ – namjena/
(*Miralem*) upućenost

Majda žuri prema Miralemu. → dativ – pravac/smjer
(*Miralem*) kretanja

Učenici rade vježbanje s CD-a, tekst 1-a. Učenici čitaju tekst razglednice i vode razgovor o načinu obraćanja učiteljici. Treba da razumiju zašto se lična zamjenica **Vam** piše velikim početnim slovom.

Posebnu pažnju ćemo pokloniti primjerima koji izazivaju nedoumicu (MAJKI – MAJCI; KNJIGI – KNJIZI). Učenici rade vježbanje s CD-a, tekst 1-b.

II ČAS

Čas počinjemo razgovorom s učenicima o slobodnim aktivnostima u školi (koje aktivnosti su zastupljene u školi, da li oni učestvuju u njima i u kojim aktivnostima, da li žele nešto što trenutno nemaju u školi, na koji način bi mogla biti zastupljena i ta slobodna aktivnost i slično).

Učenici slušaju dijalog između Dejana i Maje (Radna sveska, str. 29), a zatim ga čitaju po ulogama. Potom odgovaraju na pitanja ispod teksta, frontalno ili individualno, po procjeni nastavnika. Zadatak da pomognu u oblikovanju anketnoga listića učenici mogu raditi individualno, ali i u grupama ili parovima. Nekoliko učenika/parova/grupa pročitaće urađeno, a ostali će dati komentare.

III ČAS

Učenici posmatraju fotografije (Udzbenik, str. 36) i komentarišu ih. Zatim s CD-a slušaju tekst „Ostvarila mi se želja“. Prije razgovora o tekstu učenici čitaju odslušani tekst, vodeći računa o izgovoru poznatih riječi, posebno zamjenica – njihovih dužih i kraćih oblika. Zatim odgovaraju na pitanja – rade zadatke iza pročitanoga teksta.

Posebnu pažnju treba pokloniti istaknutoj nedoumici. (Kraći oblici nekih zamjenica u dativu imaju isti oblik s nominativom nekih drugih ličnih zamjenica, ali su im značenja i izgovori različiti.)

Na kraju časa učenici mogu uraditi nastavni listić VII-4, a za domaći zadatak (ili neki čas uvježbanja) i nastavni listić VII-5.

IV ČAS

Učenici rade vježbanja 2, 3, 4, 5, 6 i 7 u Radnoj svesci na str. 30 i 31.

Na ovom ili još jednom času namijenjenom vježbanju uraditi nastavne lističe VII-2 i VII-3. Posebno učenicima skrenuti pažnju da kod vlastitih imena ne dolazi do promjene kao kod ostalih imenica ženskoga roda s osnovom na *k, g, h*.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

(Napomena: Učenici mogu odgovore formulisati i na drugi način, bitno je da podaci koje navode odgovaraju odslušanom/pročitanom tekstu.)

- Oni žele da istraže koliko se učenici njihove škole bave slobodnim aktivnostima.
- To će uraditi sprovodenjem ankete.
- Moraju da smisle anketna pitanja.
- Gotovo svi učenici bave se sportskim aktivnostima.
- Učenike je zainteresovala atletika.
- Maju interesuje koliko su učenici svjesni ekoloških problema.

ANKETA

Odgovori iskreno.

1. Koliko vremena posvećuješ slobodnim aktivnostima?

- a) manje od 1 sata nedeljno
- b) od 1 do 2 sata nedeljno
- c) više od 2 sata nedeljno

2. Jesi li član/članica neke od sportskih sekcija?

a) fudbalska sekcija	e) šahovska sekcija
b) odbojkaška sekcija	f) atletska sekcija
c) košarkaška sekcija	g) ritmička sekcija
d) rukometna sekcija	

3. Kojom slobodnom aktivnošću se baviš ili želiš da se baviš?

a) dramska sekcija	e) informatička sekcija
b) literarna sekcija	f) horska sekcija
c) recitatorska sekcija	g) likovna sekcija
d) novinarska sekcija	

4. Želiš li biti član/članica ekološke sekcije?

- a) da
- b) ne

2.

planinarenje: capin, kompas, gojzerice

vožnja: trolinet/romobil, bicikl, roleri

ronjenje: peraja, maska, disaljka

trčanje: sprinterice, štoperica, šorts

3.

D	U	K	A	T
B	A	J	K	A
P	O	T	O	K
N	A	S	I	P
K	O	R	O	V

4.

fizici, književniku, astronomiji, hemičaru, istoriji, naučniku

5.

ljekar, olovka, pruga, učenik, muzej, bioskop

6.

ljeti su prema riječi. Prema ČEMU?

Mahali su prolaznicima. KOME?

Trčali su prema poznatome naučniku? Prema KOME?

Žurili su ka stadionu. Ka ČEMU?

Poklonio je prsten vjerenici. KOME?

7.

NAMJENA/UPUĆENOST PRAVAC/SMJER KRETANJA

učiteljici	ka školi
majci	prema Majdi
Alenu	prema stanici
ociu	ka Baru

Slobodno vrijeme

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (fotografija, ilustracija, razgovora, novinskih izvještaja, tabela)
- odgovorima pokazuju da razumiju glavne misli teksta
- uočavaju raspoloženje sagovornika
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- uz prihvatljiv izgovor i intonaciju učestvuju u razgovorima po modelu – vode zamisljeni intervju
- pišu kraće funkcionalne tekstove – intervju
- u tekstovima i u primjerima prepoznaju i definišu pojmove: *intervju, genitiv*
- pravilno pišu pridjeve nastale od višecifrenih brojeva.

I ČAS

Učenici posmatraju ilustraciju u Udžbeniku, str. 38, i govore što vide, pretpostavljaju o čemu dječak i devojčica razgovaraju i slično.

Zatim s CD-a slušaju razgovor – intervju koji vode učenik-novinar i Katarina.

UČENIK-NOVINAR: Katarina, dobar dan i hvala ti što si pristala na razgovor za školski list „Naši dani“.

KATARINA: Hvala vama što ste upravo mene izabrali za razgovor.

NOVINAR: Ti si odlična učenica i učenje ti sigurno oduzima mnogo vremena. Kako uspijevaš uz učenje da se baviš tolikim brojem slobodnih aktivnosti?

KATARINA: Kad se nešto voli, onda se za sve nađe vremena. Jako je važno pravilno rasporediti vrijeme.

NOVINAR: Čime se sve baviš?

KATARINA: Lakše bi mi bilo reći čime se ne bavim. Šalim se. Bavim se glumom, literarnim stvaralaštvom, radio-novinarstvom, ritmikom i voditeljskim poslom.

NOVINAR: Od svih tih aktivnosti u kojoj najviše uživaš?

KATARINA: To je jako teško izdvojiti. Svaka aktivnost daje nešto posebno. Ipak, najbolje se osećam na sceni, bilo da glumim bilo da vodim program.

NOVINAR: Pravi povod za ovaj razgovor jeste prva nagrada za epizodnu žensku ulogu na Festivalu dječjega teatra u Baru. Možeš li nam reći nešto o tome?

KATARINA: Nastupili smo s predstavom „Plava boja snijega“ Grigora Viteza. Ja sam igrala princezu Krizantemu. Drago mi je da sam dobila nagradu, mada mislim da je predstava u cijelini odlično urađena. U njoj je bilo više od 40 učesnika.

NOVINAR: Imaš li još kakvih glumačkih uspjeha?

KATARINA: Dečiji program RTV Crne Gore snimio je dvije epizode serijala „Mala kreativna radionica“ s našom dramskom sekциjom. Tu sam imala ulogu mame. Poslije urađenoga igrokaza „Zemlja ne pripada čovjeku, čovjek pripada zemlji“ bili smo gosti Jutarnjega programa RTVCG i tako dalje.

NOVINAR: Da li će gluma biti tvoje životno opredjeljenje?

KATARINA: O tome je rano govoriti. Imam smisla za glumu i uživam u tome, ali da mi to bude poziv zavisi od mnogo čega. Gimnazija je moj sljedeći korak, a poslije ćemo videti.

NOVINAR: Hvala na razgovoru i želimo ti da ostvarиш svoje snove.

Učenici odgovaraju na pitanja vezana za odslušani tekst. Upućujemo ih na tabelu u kojoj su navedene osnovne karakteristike intervjuja.

Slijedi rad u parovima. Učenici dobijaju zadatak da osmisle intervju s poznatim sportistom, tj. jedan učenik je novinar i postavlja pitanja, a drugi je poznati sportista koji odgovara. Prvo se nekoliko minuta dogovaraju, a zatim govorno nastupaju. Ostali učenici procjenjuju ubjedljivost, osmišljeność pitanja i odgovora i slično. Poželjno je da govorno nastupi što više parova.

II ČAS

Učenici posmatraju fotografije s raznih festivala (Udžbenik, str. 39) i komentarišu ih.

Zatim slušaju tekst „Krizantemi prva nagrada“.

KRIZANTEMI PRVA NAGRADA

Sedamnaestoga aprila 2009. godine dramska družina OŠ „Vuko Jovović“ iz Danilovgrada nastupila je na 3. Festivalu dječijega teatra u Baru. Izvedeno je 14 predstava.

„Želja da se nađemo na daskama koje život znače bila je snažnija od besparice, mnoštva obaveza, zdravstvenih i svih ostalih problema“ ističe profesorica crnogorskog jezika (...). Ona je s profesoricom muzičke kulture (...) uspjela za nešto više od mjesec dana s nama pripremiti pozorišni komad „Plava boja snijega“ Grigora Viteza, osmisliti i pripremiti kostime za 40 učesnika, kao i lijepu i ubjedljivu scenografiju. Komad je osmišljen kao mjuzikal i u njemu je nastupilo 8 glumaca, 12 balerina i 20 članova hora.

Katarina Makočević je za ulogu princeze Križanteme dobila prvu nagradu za epizodnu žensku ulogu. Evo što ona kaže o nastupu: „Gluma je moj najdraži hobi i njome se bavim već nekoliko godina, ali ovo je potpuno novo iskustvo. Sve je bilo kao u pravom pozorištu, prosto da ne povjeruješ. Prezadovoljna sam nastupom. Bili smo potpuno odgovorni i uspjeli smo, bez obzira na tremu, predstaviti sve što

smo s našim profesoricama pripremili i dogovorili. Želja mi je da doživim još glumačkih avantura ...“

(Priređeno prema izvještaju iz „Naših dana“)

Ukoliko je potrebno, slušanje teksta može biti ponovljeno. Nakon slušanja učenici određuju tačnost tvrdnji, datih u Udžbeniku, koje se odnose na ovaj tekst.

Treba učenicima skrenuti pažnju na to da je dati tekst priređen prema novinskom izvještaju, pa će napraviti paralelu s tekstrom koji su slušali na pretvodnome času – intervju s Katarinom.

Na kraju učenici rade nastavni listić VIII-1. Ukoliko ne bude dovoljno vremena, možemo im listiće dati da urade za domaći zadatak.

III ČAS

Učenici slušaju tekst „Da sam ja u tuđoj koži“. (Radna sveska, str. 32) (Nastavnik će procijeniti treba li tekst čitati više puta.)

Učenici odgovaraju na pitanja vezana za tekst. (Procjenjujemo da li će to raditi usmeno ili pismeno.) Možemo od njih tražiti da kažu u čijoj koži bi oni voljeli biti i zbog čega.

Zadatke 2 i 3 (Radna sveska, str. 33 i 34), ukoliko nedostaje vrijeme da se urade na času, učenici mogu uraditi za domaći zadatak. Zadatak br. 4 rade za domaći zadatak (ukoliko nastavnik ne procijeni da je korisnije uraditi ga na nekom od časova namijenjenih vježbanju).

IV ČAS

Na ovome času usvaja se pravopisno pravilo o pisanju pridjeva nastalih od višecifrenih brojeva. Čas može početi komentarisanjem – opisivanjem onoga što je predstavljeno ilustracijom (tabla – nastavnik). Zatim učenici po ulogama (3 đevojčice i 2 dječaka) čitaju tekst. Posmatraju istaknute riječi, zaključuju da su to pridjevi nastali od višecifrenih brojeva (navode kojih) i uočavaju kako se pišu. Zatim rade zadatak u parovima (Udžbenik, str. 41) i u sveskama nastavljaju pisanje. Može i ovako: 5-minutni (sastav), 36-mjesečni (kredit), 1287-godišnja (mumija), 190-sekundni (proces).

Rad nastaviti u Radnoj svesci (str. 35, zadaci 5 i 6). Bilo bi poželjno uraditi ili dati učenicima za domaći zadatak nastavni listić VIII-2.

V ČAS

Ovaj čas predviđen je za obradu genitiva. Učenici čitaju tekst „Mjesec gotovo rasprodat“, odgovaraju na pitanja vezana za razumijevanje teksta, a zatim i pitanja vezana za genitiv. U sveske zapisuju rješenja zadatka iz Udžbenika:

(njegova) ujaka	→ prisvojni genitiv
(moga) druga	→ prisvojni genitiv
vode	→ dioni genitiv
Lesa Ivanovića	→ prisvojni genitiv
torte	→ dioni genitiv

VI ČAS

Ovaj čas predviđen je za vježbanje genitiva. Učenici rade vježbanje s CD-a (tekst 4), nastavni listić VIII-3, kao i zadatke 7, 8 i 9 iz Radne sveske na 35. strani.

VII i VIII ČAS – Projektni rad

Projektni rad radi se dva časa. Nekoliko dana ranije podijelićemo učenike u pet grupa (može i manje, ako odjeljenje nije brojno) i dati im zadatak da prikupe podatke (fotografije, članke, nazine albuma, imena članova...) o solisti ili pop grupi koju je ta grupa dobila/izvukla („Perper“, „No Name“, „The Books of knjige“, Milena Vučić, Sergej Ćetković).

Prvi čas

Od prikupljenoga materijala članovi grupe rade zidne novine. Zatim svaka grupa radi sljedeće za-

datke (članovi grupe mogu se podijeliti u parove da bi rad bio efikasniji):

- Napišite pismo vođi vaše pop grupe/vašem pjevaču ili pjevačici.
- Nacrtajte poster za koncert.
- Napišite pismo drugu o utiscima s održanoga koncerta.
- Obavite intervju s pjevačem/pjevačicom/članom grupe (u pisanoj formi ili odglumite).

Urađene zadatke učenici će dodati materijalima na zidnim novinama.

Drugi čas

Svaka grupa predstavlja svoje zidne novine. Jedan predstavnik grupe čita pismo napisano pjevaču/ pjevačici ili vođi grupe, drugi predstavnik pismo drugu, treći i četvrti glume/čitaju intervju. Svaka grupa za prezentovanje rada ima 7 minuta.

Na kraju časa tajnim glasanjem učenici treba da izaberu najljepše zidne novine, s tim što ne mogu glasati za zidne novine svoje grupe.

Umjesto pop grupe/pjevača/pjevačica, učenici mogu dobiti zadatak da prikupljaju materijale o piscima, slikarima, glumcima, naučnicima i slično.

Materijal za rad: hamer/pak-papir za zidne novine, papiri za pisanje, ljepilo, makaze, flomasteri, materijali koje prikupe učenici.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

- Na početku priče dominiraju dosada i bezvoljnost.
- Zato što đeca zamišljaju da su neko drugi, neka poznata ličnost.
- Filip je TV-reporter. Njegov posao je da obavi intervju.
- Maša koristi kutiju umjesto kamere. Ona snima.
- Lucija neće upotrijebiti pastu za zube.
- U tuđoj koži našla se Edna.
- Zato što Crna Gora ima prelijepu prirodu.

– „Ubiti“ slobodno vrijeme znači baviti se nečim, ne dosađivati se.

– Strah me da će „izgubiti“ vitku liniju znači da se plaši da će se udebljati.

2.

Đeca – cipele – štap – u šetnju – njen pas – Majina sestra – dramske sekcije – glumica – u pozorištu – fudbal – trening – Siniša – golove

3.

Odgovori su različiti – zavise od učeničke mašte.

4.

	ANA	LEON	ĐERĐ	IVAN
Trenira borilačke sportove	-	-	+	-
Svira klarinet	+	-	-	-
Voli plivanje	+	+	+	+
Voli splavarenje	-	+	-	-
Trenira košarku	+	-	-	+
Piše pjesme	-	+	-	-
Pošećuje koncerte	-	-	-	+
Planinari	-	-	+	-

A) „Tamaniti palačinke“ znači voljeti palačinke i jesti ih u velikim količinama.

B) Odgovori su različiti – zavise od učeničke mašte.

5.

petodnevni, dvjesta osamdeset petogodišnji, trideset sedmomjesečni, četrdeset osmočasovni

6.

150-godišnji (jubilej), 22-godišnji (momak), 36-neđeljno (primirje), 612-dnevna (ljubav)

7.

A) Koga? Čega? (Čiji?)

B) prisvojni, dioni

8.

A) 1, 2, 4, 5

B) 1, 2, 4

9.

Odgovori su različiti – zavise od učeničke mašte.

Želim da postanem...

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (fotografija, ilustracija, razgovora, novinskih izvještaja, tabela)
- odgovorima pokazuju da razumiju glavne misli teksta
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- pravilno izgovaraju poznate riječi pri čitanju naglas
- u tekstovima i u primjerima prepoznavaju i definišu pojam lokativa i njegovih osnovnih značenja.

I i II ČAS

Učenici posmatraju slike (fotografije/ilustracije) na kojima su ljudi različitih zanimanja i povezuju ih s nazivom zanimanja. Vode razgovor de i kad su upoznali neke od ljudi tih zanimanja i objašnjavaju zbog čega bi pisali o nekom zanimanju.

Zatim slušaju tekst „Pravo je svakoga da želi i mašta“.

PRAVO JE SVAKOGLA DA ŽELI I MAŠTA

Pitali smo osnovce na kraju osnovnoga školovanja što žele od života. Dobijeni odgovori u skladu su s njihovim snovima.

Ja sam Tamara. Želim da postanem novinarka. Tako bih susretala poznate ličnosti i pisala o njihovim životima. Uz poziv novinara ide mnogo putovanja, a ja volim da putujem.

Ja sam Marija. Želim da postanem profesorica engleskoga jezika i da s drugaricom Dragom odem u London. To će se sigurno ostvariti, ali ne znam i da li ćemo sresti Rikija Martina.

Ja se zovem Nela. Želim da uspijem u životu. To znači da završim fakultet i postanem ugledni sudija.

Ja sam Ognjen. Treniram košarku i želim da imam uspješnu karijeru.

Ja sam Milena. Moja ljubav je slikarstvo. Želim da predajem likovno i da postanem poznata slikarka.

Ja se zovem Ivona. Cijenim zdrave zube i želim da postanem Zubarka.

Ja sam Marko. Želim da budem pilot jer volim visine i lećenje.

Slušanje po potrebi može da se ponovi, a nakon slušanja učenici odgovaraju na pitanja vezana za odslušani tekst, Udžbenik, str. 44.

Učenici odgonetaju opisano zanimanje (rješenje: dimnjačar ili odžačar). Možemo objasniti/traziti od učenika da objasne od kojih su riječi nastale riječi *dimnjačar* i *odžačar* (*dim – dimnjak – dimnjačar; odžak – odžačar*).

Po ugledu na to kako je opisan dimnjačar učenici pišu po tri rečenice kojima opisuju zanimanje po želji.

U razgovoru koji slijedi učenici treba da dođu do zaključka da u drugoj rečenici riječ poziv ima značenje zanimanja.

Učenici u parovima rade zadatak iz Udžbenika – povezuju radno mjesto i zanimanje.

(Rješenje: 1-D, 2-F, 3-E, 4-A, 5-I, 6-G, 7-B, 8-H, 9-C)

Rad se nastavlja u Radnoj svesci – rade zadatak 1 na str. 36 i slušaju zadatak 2 s CD-a, tekst 2. Drugi zadatak učenici u pismenoj formi rade za domaći zadatak.

III i IV ČAS

Učenici posmatraju ilustraciju u Udžbeniku, str. 46, i objašnjavaju što vide. Zatim slušaju razgovor o profesionalnoj orijentaciji, pa ga čitaju po ulogama. Slijedi razgovor u kojem se rukovodimo pitanjima iz Udžbenika, ali možemo dodati i druga pitanja za koja smatramo da su učenicima zanimljiva.

Druga grupa pitanja odnosi se na obradu loka-tiva, odnosno na pitanja na koja se dobija i na nje-gova osnovna značenja. Kad učenici odgovore na pitanja i povežu ih s definicijom, pronalaze u tek-stu „Na izletu“ oblike lokativa i zapisuju ih u sveske.

(Rješenje: na izletu, u šumi, po (rosnoj) travi, o igri, na proplanku, u grmlju, pri rubu)

Učenici rade vježbanje s CD-a vezano za lokativ, tekst 4.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci na str. 38 i 39. Učenici rade zadatke 3, 4, 5, 6 i 7, a ako ostane vre-mena, možemo dati vježbanja po sopstvenom na-hođenju ili nastavne lističe IX-1 i IX-2.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

a–4, b–6, c–2, d–7, e–3, f–1, g–5, h–9, i–8

2.

A) Ja sam policajac.

Nesavjesnome vozaču mogu oduzeti vozačku do-zvolu.

Dok radim, obavezno nosim palicu koju nazivaju pendrek.

Moj posao je da kontrolišem učesnike u saobraćaju.

Nosim palicu na kojoj piše STOP.

B) Ja sam automehaničar.

Ruke su mi uvijek umazane motornim uljem.

U radionici imam mnogo alata.

Obučen sam u radni kombinezon.

C) Ja sam doktorica. Na poslu nosim bijeli mantil.

Radim u bolnici. Moji pacijenti su đeca.

U torbi nosim ljekove.

Stetoskop, tj. slušalice nosim oko vrata.

Svaki radni dan počinjem vizitom.

D) Ja sam vaspitačica.

Često đecu izvodim na igralište.

Đeca najviše vole kad im pričam bajke.

S decom pripremam i priredbe.

Radim u vrtiću.

E) Ja sam poštar.

Imam torbu na kojoj je nacrtana koverta.

Koverta je nacrtana i na mojoj kapi.

Svaki dan nosim pisma na različite adrese.

3.

A.

a) Mitar i Milena svaki dan čuvaju ovce po brežulj-cima iznad sela.

b) U zoološkom vrtu učenici su se najduže zadržali pored kaveza s majmunima.

B.

Obje rečenice sadrže po dvije odredbe mesta. Pre-piši one koje su u lokativu.

a) po brežuljcima b) u zoološkom vrtu

4.

L	E	K	T	O	R	◆	◆	◆	◆	U novinama/knjigama ispravlja tekst
O	Dž	A	Č	A	R	◆	◆	◆	◆	Čisti dimnjake ili ODŽAKE
K	U	V	A	R	I	C	A	◆	◆	Teta koja radi u kuhinji
A	D	V	O	K	A	T	◆	◆	◆	Zastupa nas na sudu
T	R	G	O	V	A	C	◆	◆	◆	Radi u prodavnici ili TRGOVINI
I	N	S	T	A	L	A	T	E	R	Popravlja instalacije vode, struje...
V	U	L	K	A	N	I	Z	E	R	Bavi se automobilskim gumama

5.

A)

(o) izložbi, (u) školi, (na) hodniku, (na) panou, (o) slici, (po) zgradi

B)

MJESTO	DALJI OBJEKAT
(u) školi	(o) izložbi
(na) hodniku	(o) slici
(na) panou	
(po) zgradi	

6.

NOMINATIV (ko/što)	AKUZATIV (vidim)	LOKATIV (o)
kuća	kuću	kući
kuvar	kuvara	kuvaru
ljekar	ljekara	ljekaru
učenik	učenika	učeniku
vrabac	vrapca	vrapcu
istorija	istoriju	istoriji
pilot	pilota	pilotu

7.

Marko je s bratom razgovarao o UTAKMICI. Naša reprezentacija igra šutra u PODGORICI na STA-DIONU „Budućnosti“. Svi maštaju o SLAVLJU poslije pobjede. Sigurno ćemo svi završiti na KUPA-NJU u MORAĆI.

Prijatelji i ja

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (imejlova, priča o poznatim ličnostima, pismenih radova učenika)
- uočavaju određene detalje u tekstu koji su slušali i čitali
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- u tekstovima i u primjerima prepoznaju i razlikuju dativ i lokativ.

I ČAS

Na prvoj času s učenicima razgovaramo o računarskim i komunikacijama putem imejla. Zatim učenici čitaju imejl poruke iz Udžbenika (str. 48) i odgovaraju na pitanja ispod teksta.

Učenici u paru rade zadatak koji im nastavnik daje na osnovu teksta iz Udžbenika – jedan učenik pronalazi i podvlači lokativ u prvoj imejl poruci (u Budvi, na plaži), a drugi u drugoj (u Podgorici).

Zatim ih navodimo da uoče prijedloge uz lokativ. Razgovaramo i o dativu i lokativu i sličnostima i razlikama između tih dvaju padeža.

Zatim s učenicima razgovaramo o prijateljstvu (kako prijatelji treba da se ponašaju, zbog čega nekoga smatraju prijateljem...). Učenici s CD-a slušaju tekst – pismeni zadatak učenika i odgovaraju na nastavnikova pitanja.

Bio je topao majski dan. Neđelja, dan kad se ne ide u školu. Odlučih da svratim do Milana da idemo na pecanje. Milan je moj najbolji prijatelj. Stanujemo u istoj ulici. Milanov otac voli pecanje i uvijek je raspoložen da sa sobom povede Milana i mene. Brzim koracima približavao sam se Milanovoju kući. Pozvonih. Niko ne odgovara. Povukoh kvaku. Vrata se otvorile. Zatekoh Milana okruženoga knjigama i zabrinutog. Reče da ne zna da uradi domaći zadatak iz matematike, a mora da odgovara kako bi popravio trojku. Nijesam bio neki matematičar, ali se šetih da Zoran, brat moje najbolje drugarice Bojanke, odlično zna matematiku. Telefonom pozvasmo Bojanu i sve joj objasnimo. Njih dvoje ubrzo stigoše.

(Iz pismenog zadatka učenika Danila Medina)

– Što je tema ovoga teksta?

– Na koji način je u ovome tekstu potvrđeno prijateljstvo?

Učenici čitaju tekst s nastavnoga listića X-1 i odgovaraju na nastavnikova pitanja (Priručnik, str. 61 X-1) kako bi obnovili dativ i lokativ, npr.

– Na koja pitanja dobijamo dativ? A lokativ?
– Koji od tih padeža se uvijek upotrebljava s prijedlozima?

Upućujemo učenike na primjere istaknute u tekstu i tražimo im da odrede padež. Zatim ih navodimo da uoče razliku između dativa (kretanje) i lokativa (mirovanje) da ih ne bi miješali.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci, str. 40, vježbanja broj 1 i 2.

Učenici u drugome vježbanju treba da podvuku riječi u dativu, ali tražimo od njih da pronađu i riječi u lokativu (u 5. rečenici – *na stolu*, u 6 – *u sobi* i u 7. rečenici – *o njemu*).

II ČAS

Na drugom času učenici uvježbavaju razlikovanje dativa i lokativa. Upućujemo ih na ilustracije u Udžbeniku (str. 50), rečenice i pitanja i zadatke ispod ilustracija. Veoma je važno da učenici zapamte da dativ označava pravac i smjer kretanja, a lokativ mirovanje.

Učenici slušaju tekst s CD-a i na osnovu datog primjera rade vježbanje:

Naziv grada upotrijebi u odgovarajućem padežu kao u primjeru

- Nikšić Bili smo u *Nikšiću*.
 Kotor Putovali smo u ..... (Kotor)
 Kolašin Bili smo u ..... (Kolašinu)
 Ulcinj Stigli smo u ..... (Ulcinj)
 Nikšić Rođen je u ..... (Nikšiću)
 Danilovgrad Približavamo se ..... (Danilovgradu)
 Plav Stigli smo u ..... (Plav)
 Bar Tri dana smo boravili u ..... (Baru).
 Rad se nastavlja u Radnoj svesci, vježbanja broj 3 i 4, str. 40.

III ČAS

Na trećem času učenici utvrđuju dativ i lokativ i rješavaju vježbanja 5, 6, 7, 8 i 9 u Radnoj svesci, na str. 41 i 42. Učenici 5, 6, 7. i 8. vježbanje rješavaju individualno oko 15 minuta, zatim slijedi provjera i ispravljanje eventualnih grešaka 5–10 minuta. Vježbanje broj 9 rade 5–10 minuta, a zatim oko 10 minuta čitaju i uz pomoć nastavnika provjeravaju jesu li riječi **bioskop**, **film** i **gluma** upotrijebljene u lokativu.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVEŠKE

1.

(s) kim, čime; koga, što; (o) kome, (o) čemu; koga, čega; kome, čemu; ko, što

2.

1. /
 2. Crvenim se od stida.
 3. Oprezno je prišla vratima.
 4. Spremam se za žurku.
 5. Sveska je bila na stolu.
 6. U sobi je bilo toplo.
 7. Marini sam pričala o njemu.

3.

1. /
 2. Zoranu je sutra rođendan.
 3. Približavali smo se Nikšiću.
 4. Bila je srećna kad je pomogla Mariji.
 5. Krenuo je ka izlazu kad su oni prilazili prodavnicu.

4.

K	O	G	I	P	I	T	A	NJ	A	S	L
V	Č	E	Z	K	E	O	M	D	O	A	C
I	I	N	E	O	J	I	Θ	N	T	M	I
T	M	I	D	D	K	V	O	N	S	I	U
A	E	T	A	S	I	M	E	K	A	R	E
Z	E	I	P	T	I	M	V	O	E	O	V
U	M	V	A	N	U	I	I	M	NJ	V	I
K	I	K	A	R	D	C	T	E	A	A	M
A	O	T	T	K	A	O	A	U	T	NJ	A
V	I	S	O	O	T	R	K	M	E	E	D
V	N	K	T	G	I	Z	O	E	R	A	E
/	K	A	Š	A	V	U	L	Č	K	N	S

Rješenje osmosmjerke: lokativ

5.

A)

Lokativ je padež

koji se uvijek upotrebljava s

pridjevima.
prilozima.
prijedlozima.

B)

1. /

2. Svi iz odjeljenja bili smo na fotografiji.
 3. Na odmoru smo se rastrčali po dvorištu.
 4. Zašto stalno pričaš o matematici?
 5. Balša je dobio peticu na pismenom zadatku.
 6. Krstarićemo po jezeru kad budemo na raspustu.
 7. Doći će kod tebe o praznicima.

6.

1. X

2. ✓

3. ✓

4. X

5. X; X; X; ✓

7.

1. /

2. Juče smo boravili u Kolašinu.
 3. O drugovima uvijek priča sve najbolje.
 4. Satima je mirno šedio na stolici.
 5. Bili smo u Kotoru na izletu.

8.

1./

2. Bio sam u Petrovcu. D (L)
 3. Svude po sobi bile su igračke. D (L)
 4. S drugovima se igram u parku. D (L)
 5. Obradovah se najboljem prijatelju. D (L)
 6. Tatjani sam rekla istinu. D (L)
 7. Prilazili smo kući veoma radosni. D (L)
 8. Sretosmo se na stepeništu. D (L)
 9. U vazi je bilo raznobojno cvijeće. D (L)
 10. Krenusmo prema Jovanu. D (L)

9.

Rješenje zavisi od učeničkih radova (važno je ispostovati data uputstva).

Putujem i bilježim

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova
- razvijaju sposobnost čitanja i razumijevanja funkcionalnog teksta (reda vožnje)
- razvijaju sposobnost samostalnog govornog nastupa
- razvijaju sposobnost pisanja po ugledu na dati tekst (rezervacija vozne karte, stranica dnevnika)
- prepoznavaju instrumental
- pravilno upotrebljavaju prijedlog *s/sa* uz instrumental.

I ČAS

S učenicima razgovaramo o prevoznim sredstvima (automobil, autobus, voz, avion, brod, tramvaj, motor, bicikl...), a zatim puštamo tekst s CD-a (učenici dva puta slušaju tekst).

REZERVACIJA KARTE

- Dobar dan!
- Dobar dan! Izvolite.
- Htio bih da rezervišem karte za spavaća kola za 21. jul 2013. od Podgorice do Beograda.
- Koliko karata?
- Dvije.
- Znači, Vi biste dvokrevetnu kabinu?
- Da.
- Voz 434, kola broj 450, ležajevi 31 i 33. Voz polazi u 22 sata i 10 minuta.
- Koliko to košta?
- 50 eura. Da li Vam to odgovara?
- Naravno. Izvolite novac.
- Hvala. Srećan put!
- Hvala. Doviđenja!
- Doviđenja!

Razgovor poslije prvoga slušanja:

- Što je povod za razgovor ovo dvoje ljudi?
- O kojem saobraćajnom sredstvu se govori u tekstu?
- Na kojoj relaciji saobraća voz?

Prije drugog slušanja upozoravamo učenike da pažljivo slušaju i pamte broj karata, broj voza, broj kola i ležajeva, u koliko sati polazi voz, koja je cijena karte.

Razgovor poslije drugoga slušanja:

- Kako želi da putuje čovjek koji rezerviše karte (prvim razredom, drugim razredom, spavaćim kolima)?
- Koliko karata mu je potrebno?
- Koji je broj voza? A broj kola?
- Koji su brojevi ležajeva?
- U koliko sati polazi voz?
- Koliko koštaju karte?

Zatim učenike upućujemo da otvore Udžbenik, str. 53. Učenici, na osnovu reda vožnje i po ugledu na odslušani tekst, u paru osmišljavaju razgovor o rezervaciji karte. Pošto se uvjerimo da su učenici shvatili kako se rezerviše karta, dajemo im da rješavaju zadatak iz Udžbenika (na osnovu podataka sa skenirane karte pišu razgovor između mladića koji rezerviše kartu i radnice na šalteru koja izdaje karte).

II ČAS

Drugi čas možemo početi razgovorom s učenicima o padežima (nabranjanje padeža po redu, pitanja na koja se dobijaju padeži, promjena neke imenice po padežima....).

Pošto su padeži i njihova pravilna upotreba teški za govornike crnogorskog jezika kao nematernjeg, treba im posvetiti više pažnje i vježbanja (posebno obratiti pažnju na razlikovanje akuzativa i lokativa). Učenici rješavaju vježbanja broj 1, 2 i 3 u Radnoj svesci na str. 43, 44 i 45.

Prije rješavanja 1. vježbanja učenici treba da odslušaju tekst. S CD-a puštamo tekst i učenici svaki

dio teksta slušaju dva puta. Za to vrijeme upisuju odgovore u 1. vježbanju pod 1, 2, 3, 4 i 5, na str. 43 Radne sveske, a potom rješavaju vježbanja 2 i 3. Slijedi provjeravanje napisanoga i ispravljanje eventualnih grešaka.

Napomena: Ukoliko nema vremena za rješavanje 3. zadatka, učenici će ga uraditi za domaći zadatak.

Rijeka Crnojevića je mjesto u blizini Cetinja. To je ribarski kraj. Lazar i njegov otac poveli su Luku na obližnje brdo Obod, đe se oko 1493. godine nalazila štamparija. Prvo su ručali u restoranu „Mostina“, a odatle se za 5-6 minuta popeli na Obod. Potom su krivudavim putem autom došli do motela „Gazivoda“ i dugo posmatrali Skadarsko jezero.

Plužine su gradić u Crnoj Gori. Tata nas je doveo u Plužine da bismo se vozili brodićem po Pivskom jezeru. Svratili smo u Pivski manastir jer se u njegovo riznici čuvaju primjeri knjige štampani u prvoj crnogorskoj štampariji.

Dopao mi se i Perast, mali grad u Bokokotorskom zalivu. Sljedećeg ljeta ići ćemo na Gospu od Škrpjela, na Perašku fašinadu, koja se održava 22. jula. Tog dana, po starom običaju, svako ko dođe na ovo ostrvo u more oko ostrva baci kamen. Lakijev tata nam je rekao da je Gospa od Škrpjela vještačko ostrvo, koje su napravili pomorci bacajući kamenje u more.

Išli smo u Plav i na Alipašine izvore. To je bio jednodnevni izlet. Na oko 1 km od Plava, na samoj obali Plavskoga jezera, nalazi se Komnenovo etno-selo i hotel „Kula Damjanova“. Mnogo mi se dopalo. U hotelu su nam rekli da je tu pravi odmor za ljubitelje seoskoga turizma i sve one koji žele da uživaju u netaknutoj prirodi.

Nacionalni park Biogradska gora jedna je od tri prašume u Evropi. Nalazi se na Bjelasici. U njegovu središtu je Biogradsko jezero. Osim šetnje oko jezera, za turiste su privlačne pješačke i biciklističke ture. Luka je bio na Biogradskoj gori i išao na pješačku turu do katuna Goleš, đe su ga ljubazni domaćini počastili domaćim sirom, kajmakom, hljebom i mlijekom.

III ČAS

Na trećem času razgovaramo s učenicima o putovanjima i dnevniku. Nastavnik izražajno čita pjesmu Aleksandra Lesa Ivanovića „Povratak“, a zatim učenici čitaju po strofu. Poslije čitanja pjesme raz-

govaraju o njoj (pitanja iz Udžbenika, str. 54, kao i dodatna nastavnikova pitanja).

Slijedi razgovor o dnevniku (Da li neko piše svoj dnevnik? Ako piše, o čemu obično piše? Da li nekome pokazuje svoj dnevnik?...) i čitanje tekstova iz Udžbenika, str. 55 (prvi put nastavnik, a zatim učenici). Razgovaramo o tome koje podatke mora da sadrži dnevnik. Učenici odgovaraju na pitanja iz Udžbenika i dodatna pitanja, po procjeni.

Poslije toga učenici pišu jednu stranicu dnevnika od 5 do 10 rečenica i čitaju napisano.

IV ČAS

Na četvrtome času ove cjeline učenici treba da nauče instrumental i kad se uz instrumental upotrebljava prijedlog *s/sa*, a kad ne.

Učenici čitaju dnevnik i odgovaraju na pitanja (Udžbenik, str. 56). Upućujemo ih na objašnjenja i rješavanje zadatka.

Rješenje zadatka iz Udžbenika (str 56).

Za 1, 4. i 6. rečenicu nema fotografije. U njima ne treba da se upotrijebi prijedlog *s/sa*, jer instrumental u tim rečenicama ima značenje sredstva.

Instrumental u drugoj rečenici (*Idem s olovkom u ruci*) označava zajednicu, kao i u trećoj rečenici (*Izašao je s kapom na glavi*), pa treba upotrijebiti prijedlog *s*.

U petoj rečenici (*S Lazarom idem u bioskop*) treba upotrijebiti prijedlog *s* jer instrumental označava društvo.

Sedma rečenica je pravilno napisana (*Gađao me je loptom.*) jer instrumental označava sredstvo pa ne treba prijedlog *s/sa*.

Rad se nastavlja u Radnoj svesci, str. 45, 4. i 5. vježbanje.

Učenici slušaju tekst s CD-a i na osnovu datog primjera rade vježbanje:

Na osnovu sljedećih riječi obrazuj rečenice kao u primjeru:

Marko/avion Marko je došao avionom.

Sestra/voz Sestra je došla ..... (vozom)

Roditelji/auto Roditelji su došli ..... (autom)

Turisti/brod Turisti su došli ..... (brodom)

Studenti/autobus Studenti su došli .....
(autobusom)

V ČAS

Pošto učenici treba pravilno da upotrebljavaju pađeže, posebna pažnja posvećena je najčešćim greškama (upotreba prijedloga *s/sa* uz instrumental), pa je peti čas planiran za utvrđivanje i vježbanje toga padeža i pisanje dnevnika.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

A)

1. b)

2. b)

3. a)

4. b)

5. b)

B) lokativ

2. B)

1	2	3	4	5
B	D	C	E	A

3.

1. akuzativ

2. Akuzativ Lokativ

u Plužine

u Crnoj Gori

u Pivskim manastirima

po Pivskom jezeru

u riznici

u prvoj crnogorskoj štampariji

3. Gospu od Škrpjela, to ostrvo, more, more

4. lokativ: u Evropi, na Bjelasici, u njegovu središtu, na Biogradskoj gori

5. Akuzativ: u Plav, na Alipašine izvore

Lokativ: na samoj obali; u hotelu; u netaknutoj prirodi.

4. 2

5.

olovkom

loptom

biciklima

s Lazarom/s drugom

6.

1. s

2. /

3. s

4. s

5. /

Učenici 10–15 minuta individualno rješavaju 6, 7. i 8. vježbanje (Radna sveska, str. 46), a zatim 5–10 minuta frontalno provjeravaju napisano i ispravljaju eventualne greške.

Vježbanje 9 (Radna sveska, str. 47) rade desetak minuta, a zatim 2–3 učenika čitaju i slijedi provjeravanje.

6. /

7.

A) 17. maj 2011.

Danas mi je bio težak dan, ali se sve srećno završilo. Trener je bio nezadovoljan s postignutim rezultatom. Dvije sedmice imale smo utakmice srijedom, subotom i nedjeljom. Tempo je bio težak, a vremena za odmor malo. Sve nas je stigao umor. Svega toga bio je svjestan i trener, ali rekao je da smo mi krive, posebno ja, jer nijesam umjela ni sedmerce da iskoristim. Bile smo neraspoložene, ja najviše, i Dijani s glavom dadoh znak da krenemo prije ostalih. Pred svlačionicom nas je čekalo iznenadenje – Dijanin brat s buketom ruža za mene. Više mi nije bio važan rezultat i promašeni sedmerci.

1. Trener je bio nezadovoljan postignutim rezultatom.

2. Bile smo neraspoložene, ja najviše, i Dijani glavom dadoh znak da krenemo prije ostalih.

B) Upisan je datum; autor dnevnika iznosi svoja osećanja/piše o njemu/njoj važnom događaju i svojim osećanjima (*i slični odgovori*).

8.

Jedinstveno i riječima neopisivu *ljepotu* Ulcinja Luki, tati i meni pokazao je tatin *prijatelj* Luiđ Berišaj. On živi *u tome gradu*. Čika Luiđ je rekao: „Ulcinj ne treba samo viđeti, Ulcinj *treba* istinski doživjeti.“ Bedemi ulcinjske tvrđave izranjuju direktno iz *mora*. Zidine, kule, puškarnice, kapije *pričaju* svoju bogatu *istoriju*. Luka je sa zadovoljstvom šetao po *sitnom* pijesku Velike plaže, ali smo se kupali na Maloj *plaži*, koja je smještena tačno ispod zidina Staroga grada. U Starome gradu Luki se posebno dopao *muzej* i rekao je da će opet doći u Ulcinj s bratom i *roditeljima*.

9.

Rješenja zavise od učeničkih radova.

Klimatske promjene i mi

CILJEVI

Učenici

- razvijaju sposobnost slušanja, čitanja i razumijevanja neumjetničkih tekstova (fotografija, ilustracija, razgovora, novinskih izvještaja i članaka, stripova, tabele)
- odgovorima pokazuju da razumiju glavne misli teksta
- znaju da izraze uzrok i posljedicu (klimatskih promjena)
- razvijaju sposobnost razumijevanja i izvršavanja jednostavnih i nekih kompleksnih, ali jasno formulisanih uputstava
- pravilno izgоварaju poznate riječi pri čitanju naglas
- u tekstovima i u primjerima prepoznaju padeže, uočavaju da pojedini padeži imaju isti oblik, ali se razlikuju po značenju/funkciji.

I ČAS

Na početku časa učenici rješavaju ukrštenicu (nastavni listić XII-1, Priručnik, str. 62), čije je rješenje *ekologija*. Iznose svoje mišljenje o ekologiji, o tome da je Crna Gora ekološka država, o ekološkim problemima i sl. Posmatraju fotografije u Udžbeniku, str. 58, i komentarišu ih. Prvo slušaju tekst „*Stvari govore*”, a zatim ga čitaju (najbolje da jedan učenik čita uvodni dio, a tri učenika izjave izlagača) vodeći računa o izgovoru. Poslije čitanja određuju tačnost tvrdnji.

Učenici u parovima rade zadatak o ekološkome problemu i mjerama koje bi dovele do njegova razrješenja. Dajemo im potrebno vrijeme za rad, a zatim izlažu urađeno. Ostali učenici komentarišu, iznose slaganja ili neslaganja.

II ČAS

Učenici slušaju, a zatim i čitaju tekst „*Globalno zagrijavanje*“ (Radna sveska, str. 48). Nakon toga rade zadatke vezane za tekst (A, B, C i D). Vodimo razgovor o ugroženim životinjskim i biljnim vrstama u našem okruženju (npr. koliko djelovanje čovjeka utiče na živi svijet Skadarskoga jezera...). Rade 2. zadatak, a ukoliko ostane vremena, mogu i sami smisliti neku ekološku poruku.

III i IV ČAS

Učenici po ulogama čitaju tekst dijaloga iz Udžbenika, str. 59. Zatim odgovaraju na pitanja iza teksta (uzrok – zbog kašnjenja, genitiv; masku – akuzativ, objekat; s babom – instrumental, društvo).

Zapisuju u sveske rješenja sljedećega zadatka:

- Oblici vokativa: Ajla, Enise, devojko, mama, mamice (usmeno naglasiti da su to oblici koji su odvojeni zarezima)
- (a – B – 3) Siniša – subjekat – nominativ
- (b – C – 1) telefon – objekat – akuzativ
- (c – A – 2) (u) sobi – mjesto – lokativ

Rad se nastavlja u Radnoj svesci. Učenici rade zadatke 3, 4, 5 i 6 (str. 49 i 50).

Posmatranjem tabele s pitanjima i značenjima padeža te tabela s primjerima promjene imenica i istaknutim nastavcima, kao i odgovorima na pitanja ispod tabela, vrši se jedan vid sistematizacije gradiva koje obrađuje padeže. Važno je da učenici uoče da pojedini padeži imaju isti oblik, a da ih možemo razlikovati i određivati prema značenju ili funkciji.

Odgovori: (Ako nastavnik smatra da je potrebno, mogu se zapisati.)

- Dativ i lokativ imaju isti oblik u sva tri roda jednine.
- Glas k promijenio se u c, tj. došlo je do glasovne promjene.

– U množini iste nastavke u sva tri roda imaju dativ, instrumental i lokativ.

Učenici zapisuju u sveske:

PADEŽ	MASKA	PAPIR	SINIŠA
<i>Nominativ</i>	maska	papir	Siniša
<i>Genitiv</i>	maske	papira	Siniše
<i>Dativ</i>	maski	papiru	Siniši
<i>Akuzativ</i>	masku	papir	Sinišu
<i>Vokativ</i>	masko	papiru	Siniša
<i>Instrumental</i>	maskom	papirom	Sinišom
<i>Lokativ</i>	(o) maski	(o) papiru	(o) Siniši

Ukoliko ostane vremena, mogu se uraditi nastavni listići XII-2 i XII-3 (Priručnik, str. 63 i 64).

V ČAS

Učenici rade test 2, koji predstavlja sistematizaciju gradiva. (Priručnik, str. 40, 41 i 42.)

VI ČAS

Analiza testa rađenoga na prethodnome času.

■ RJEŠENJA IZ RADNE SVESKE

1.

- A) N, T, T, N, T, N, T
- B) b
- C) foka, orao, sibirski tigar ...
- D) TAČNO

2.

1. Umjesto automobila vozite bicikl!
2. Umjesto šećom šuma bavite se pošumljavanjem!
3. Umjesto nafte koristite energiju Sunca!
4. Ne bacajte otpad, dajte ga na reciklažu!
5. Da ne bi bilo dima, ugradite filtere!
6. Ne koristite pesticide, proizvodite zdravu hranu!

3.

Gorani su prošle sedmice isli na PLANINU. Organizovali su AKCIJU pošumljavanja. Ulogorili su se u blizini JEZERA. Hranili su se u planinarskome DOMU. Dječaci su PIJUCIMA kopali RUPE, a devojčice su u svaku RUPU stavljale po jednu SADNICU. Zatim bi ih pažljivo zatrpile ZEMLJOM. Uveče su slušali MUZIKU i pričali o DOŽIVLJAJIMA s POŠUMLJAVANJA.

4.

Odgovori su različiti – zavise od učenika. Na primjer:

- Mama je ispekla pleh *kolača, pite, kiflica* ...
- Dunja je popila čašu *soka, vode, mljeka* ...
- Stevan je kupio litar *ulja, jogurta, benzina* ...

5.

Oblici akuzativa: na Žetu, na travu, na drvo

Oblici lokativa: po parku, na klupi, na grani

6.

Napravi tražene padežne oblike.

- noga → dativ jednine nozi
- Vuk → vokativ jednine Vuče
- korak → nominativ množine koraci
- učenje → lokativ jednine (o) učenju
- sidro → instrumental jednine sidrom
- zubar → genitiv jednine zubara
- oblak → akuzativ množine oblake

TEST 1

1. U sljedećem tekstu vlastite imenice namjerno su štampane malim početnim slovom. Stavi veliko početno slovo če je potrebno.

Adela i alen živjeli su u podgorici na starom aerodromu. Pohađali su osnovnu školu „pavle rovinski“. Kasnije su odselili u sarajevo, glavni grad bosne i hercegovine. Često odlaze na skijanje na planinu bjelašnicu ili u ribolov na jablaničko jezero. Prošloga vikenda pošetili su nacionalni park „sutjeska“. Adela svuda vodi svoju mačku kiti. Kiti ne podnosi bonda, alenova psa.

2. Poveži riječi sličnog značenja:

oluja, trotinet, ljudjati, familija, veselo, put, porodica, romobil, mećava, njihati, razdragano, drum

..... — ..... , ... — .....

3. Prijedloge iz okvira stavi na odgovarajuća mesta. (1 prijedlog je suvišan):

sa, iza, ispred, na, u, pored, prema

..... sobi šedi starac i gleda ..... vratima. ..... njegove noge leži pas.

..... fotelje viri mačka. Posmatra policu ..... kojoj je akvarijum

..... zlatnom ribicom.

4. Dopuni tekst odgovarajućim padežnim oblikom datih imenica.

sto, torba, čas, autobus, telefon, auto,
karta, kuća, euro, sveske

Denis svaki dan putuje ..... u školu. On kupi ..... na biletarnici. Cijena karte je jedan ..... Knjige i ..... nosi u ..... na leđima. Poslije šestoga ....., Denis pozove oca mobilnim ..... i on dođe po njega ..... Kad stignu ....., ručak je već na .....

5.

Poštovana profesorice,
Molim Vas da mome sinu Alenu Alibegoviću opravdate izostanke od 16. do 19. februara 2011. godine.
On je imao povišenu temperaturu pa mu je porodični ljekar preporučio mirovanje.
S poštovanjem,

Kotor, 20. februar 2011.

Nela Alibegović

A) Odredi padež imenicama: *Ijekar, Nela i Kotor.*

Te tri imenice upotrijebljene su u .....

B) Prepiši imenicu u vokativu. ....

- C)** Imenica „izostanke“ ima funkciju:
1. predikata
  2. objekta
  3. subjekta

(Zaokruži broj ispred tačnoga odgovora.)

6.

Ispitana su 84 slučajna prolaznika. Za TV se odlučilo 56 ispitanika ili 71,42%. Za radio se izjasnilo 16 ispitanika ili ...

- Dati tekst je dio
- a) dnevnika
  - b) poslovnoga pisma
  - c) ankete
  - d) novinskog članka

(Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.)

7.

Martina Martinović
Sokolović kolonija 24b
Bosna i Hercegovina

Lejla je poslala pismo Martini, ali ga Martina neće dobiti. Zbog čega?

8. Fadil je iz biologije dobio zadatak da uhvati guštera. Gušter je odbacio rep i pobjegao. U toj jurnjavi Fadil je povrijedio ruku.

Iz datih rečenica prepiši objekte.

Objekti: zadatak, ..., ..., ...

9. Nastavi kako je započeto.

NOMINATIV	AKUZATIV	VOKATIV
Mitar	Mitra	Mitre
učiteljica		
maca		
Nenad		
Lidija		

10.

A) Ilija je rukometаш. Njegov brat igra košarku, a sestra je teniserka.

Podvučene nominative razvrstaj prema funkciji.

Nominativ – subjekat: ..... , ...

Nominativ – dio predikata: ..... .

B) Sljedeće rečenice saopšti tako da koristiš nominativ sa značenjem vršioca radnje. Vidi kako je započeto.

- Miralem kuva. Miralem je kuvar.
- Zvjezdana igra odbojku.
- Mira uči.
- Omer zida.

11. Uz oblike vokativa stavi zarez/zareze.

- Dobar dan. Učiteljice kako Maja uči?
- Dođi ovamo Majo! Moram te pohvaliti.
- Hvala učiteljice ali ja samo radim svoj posao.
- Gospodo Vesnić imate vrijedno i vaspitano dijete.

12.

A) Od osnovnih brojeva napravi redne.

- sedamnaest .....
- šezdeset tri .....
- četrdeset jedan .....

B) Date brojeve napiši riječima

- 69 .....
- 37. .....
- 91 .....
- 40. .....

TEST 2

1.

Ulcinj, 12. juna 2010. g.

Dragi đede,

Nalazim se u Ulcinju, pa odlučih da ti se javim. Vrijeme provodim sunčajući se i plivajući. Obišavši sve ulcinjske plaže, zaključih da su prelijepo. Pokušavah da odlučim koja je najljepša, ali bez uspjeha.

Sinoć dodoše kumovi da me vide, pa šetasmo do kasno u noć. Kum se raspitivaše za sve vas. Čuvši da si otisao na planinu, reče da će te možda pošetiti.

Sad odoh da pogledam jednu izložbu slika.

Očekujući tvoj odgovor, srdačno te pozdravljam.

Tvoj unuk Aco

A) Dati tekst je:

- a) poslovno pismo
- b) stranica dnevnika
- c) intervju
- d) privatno pismo

(Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.)

B) Iz teksta prepiši sljedeće padežne oblike:

1. vokativ – .....
2. lokativ sa značenjem mesta – .....
3. akuzativ sa značenjem mesta – .....
4. objekat koji se sastoji od akuzativa i dionoga genitiva – .....
5. imenicu u nominativu množine – .....
6. „očekujući tvoj odgovor“ – .....

Podvučena riječ je akuzativ jer znači objekat.

TAČNO   NETAČNO

(Zaokruži pravilan odgovor.)

2. U kvadratič stavi ✓ (ako je padež dobro upotrijebljen) ili x (ako nije).

- Juče sam bio u Tivtu.
- Kupao sam se u more.
- Skakao sam sa skakaonice u more.
- Kad smo krenuli, na plaži nije ostao niko.
- Večerali smo i šeđeli u dvorište.
- Opet ću rado doći u Tivtu.

3. Napravi traženi padežni oblik datih imenica (vidi kako je započeto).

škola – akuzativ jednine	→	školu
majka – instrumental jednine	→	.....
ujak – genitiv jednine	→	.....
olovka – lokativ množine	→	.....
klupa – dativ jednine	→	.....
oblak – nominativ množine	→	.....
nastavnik – vokativ jednine	→	.....

4. Poveži imenicu s odgovarajućim padežom (vidi kako je započeto).

a) đevojčica	1. vokativ	a–5
b) Vedrane!	2. dativ	.....
c) ulicom	3. nominativ i akuzativ	.....
d) školi	4. instrumental	.....
e) oblak	5. nominativ	.....
f) majke	6. lokativ	.....
g) o izletu	7. genitiv	.....

5. NOVINAR: Kad možemo očekivati Vaš novi album?

PJEVAČ: Čim završi sezona godišnjih odmora, odlazim u studio.

NOVINAR: Čuli smo da putujete u Španiju. O čemu se radi?

PJEVAČ: Odlazim u Španiju da bih bio s porodicom.

NOVINAR: Zbog čega je odložen koncert u Podgorici?

PJEVAČ: Zato što je moj dvadeset osmomjesečni sin bio u bolnici.

A) Dati tekst je dio a) ankete

- b) intervjuja
- c) novinskoga članka

(Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.)

B) Pridjev „dvadeset osmomjesečni“ napiši kombinacijom broja i riječi.

.....

C) Prepiši instrumental sa značenjem društva.

6. Šutra putujem na more radi odmora.

Ostali su kod kuće zbog umora.

Jedem voće radi zdravlja.

Dobio je jedinicu zbog neznanja.

A) Podvučene imenice su u a) akuzativu

- b) dativu
- c) genitivu

(Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.)

B) Značenje uzroka iskazano je uz pomoć prijedloga ..... ,

a značenje cilja iskazano je uz pomoć prijedloga .....

7. Zaokruži slova ispred tvrdnji koje se odnose na dnevnik.

- a) u njemu se bilježe značajni događaji, razmišljanja i slično
- b) piše se radi nekog istraživanja
- c) vodi se iz dana u dan
- d) može da se ilustruje i ukrašava
- e) treba pažljivo odabratи temu razgovora

8. Podvućenim riječima odredi padež i značenje i/ili funkciju.

PADEŽ	ZNAČENJE/FUNKCIJA
-------	-------------------

Čekali smo ga na tramvajskom stajalištu. ....

Kad smo spazili putokaz, odahnuli smo. ....

Iznenada je prebljedio zbog iznemoglosti. ....

Odmah smo krenuli prema planinarskom domu. ....

9.**A) Dativ ili lokativ?**

- Marko ide ka planini. DATIV LOKATIV
- U šumi vreba vuk. DATIV LOKATIV
- Stara sova drijema na grani. DATIV LOKATIV
- Dali smo lovcu pušku. DATIV LOKATIV

(Podvuci odgovarajući padež.)

B) Nominativ ili akuzativ?

- Nebo je sasvim vedro. NOMINATIV AKUZATIV
- Ivan je posmatrao nebo. NOMINATIV AKUZATIV
- Tata je stavio džak na rame. NOMINATIV AKUZATIV
- Džak je bio pun krompira. NOMINATIV AKUZATIV

(Podvuci odgovarajući padež.)

RJEŠENJA TESTA 1

- 1.** Adela i Alen živjeli su u Podgorici na Starom aerodromu. Pohađali su Osnovnu školu „Pavle Rovinski“. Kasnije su odselili u Sarajevo, glavni grad Bosne i Hercegovine. Često odlaze na skijanje na planinu Bjelašnicu ili u ribolov na Jablaničko jezero. Prošloga vikenda pošetili su Nacionalni park „Sutjeska“. Adela svuda vodi svoju mačku Kiti. Kiti ne podnosi Bonda, Alenova psa.
- 2.** oluja – mećava, veselo – razdragano
trotinet – romobil, put – drum
familija – porodica, ljudjati – njihati
- 3.** U sobi šedi starac i gleda PREMA vratima. PORED njegove noge leži pas. IZA fotelje viri mačka. Posmatra policu NA kojoj je akvarijum SA zlatnom ribicom.
- 4.** Denis svaki dan putuje AUTOBUSOM u školu. On kupi KARTU na biletarnici. Cijena karte je jedan EURO. Knjige i SVESKE nosi u TORBI na leđima. Poslije šestoga ČASA Denis pozove oca mobilnim TELEFONOM i on dođe po njega AUTOM. Kad stignu KUĆI, ručak je već na STOLU.
- 5.** A) nominativ
B) profesorice
C) 2
- 6.** c
- 7.** Adresa nije potpuna. Nedostaje ime grada.
- 8.** Objekti: zadatak, guštera, rep, ruku.
- 9.**

NOMINATIV	AKUZATIV	VOKATIV
Mitar	Mitra	Mitre
učiteljica	učiteljicu	učiteljice
maca	macu	maco
Nenad	Nenada	Nenade
Lidija	Lidiju	Lidija

- 10. A)** Nominativ – subjekat: Ilija, brat, sestra
Nominativ – dio predikata: rukometaš, teniserka
B) – Miralem je kuvar.
– Zvjezdana je odbojkašica.
– Mira je učenica.
– Omer je zidar.
- 11.** – Dobar dan. Učiteljice, kako Maja uči?
– Dođi ovamo, Majo! Moram te pohvaliti.
– Hvala, učiteljice, ali ja samo radim svoj posao.
– Gospodo Vesnić, imate vrijedno i vaspitano dijete.
- 12. A)** – sedamnaesti
– šezdeset treći
– četrdeset prvi
B) – šezdeset devet
– trideset sedmi
– devedeset jedan
– četrdeseti

RJEŠENJA TESTA 2

A) d

B) 1. đede, 2. u Ulcinju, 3. na planinu, 4. izložbu slika, 5. kumovi, 6. TAČNO

2. ✓ ; x ; ✓ ; x ; x

3. školu, majkom, ujaka, olovkama, klipi, oblaci, nastavniče

4. a – 5, b – 1, c – 4, d – 2, e – 3, f – 7, g – 6

5. A) b

B) 28-mjesečni

C) s porodicom

6. A) c

B) Značenje uzroka iskazano je uz pomoć prijedloga ZBOG, a značenje cilja iskazano je uz pomoć prijedloga RADI.

7. a, c, d

8. PADEŽ ZNAČENJE/FUNKCIJA

lokativ   mjesto

akuzativ   objekat

genitiv   uzrok

dativ   pravac

9. A) – Marko ide ka planini.   DATIV   LOKATIV

– U šumi vreba vuk.   DATIV   LOKATIV

– Stara sova drijema na grani.   DATIV   LOKATIV

– Dali smo lovcu pušku.   DATIV   LOKATIV

B) – Nebo je sasvim vedro.   NOMINATIV   AKUZATIV

– Ivan je posmatrao nebo.   NOMINATIV   AKUZATIV

– Tata je stavio džak na rame.   NOMINATIV   AKUZATIV

– Džak je bio pun krompira.   NOMINATIV   AKUZATIV

NASTAVNI LISTIĆ II-1

1. Zajedničkoj imenici ZID dodaj nastavke tako da dobiješ nove imenice s novim značenjima.

Zid + ... = čovjek koji zida zidove

Zid + ... = mali zid

Zid + ... = stari, razrušeni zid; ostaci staroga zida

2.

A) Na linije upisuj oblike imenice ZID da rečenice budu korektne/tačne.

Zid ..... u mojoj sobi je okrečen. Na jednome ..... nalaze se posteri poznatih pjevača. Kauč smo pomjerili dalje od ..... Uza sami ..... stavljen je ormara. Jedan ..... ima prozor, a ostali ..... nemaju. Po svim ..... Hana je okačila svoje lutkice.

B) Dopuni.

– Različiti oblici iste imenice nazivaju se .....

– Padeži su nominativ, ... , dativ, ... , vokativ, ... i lokativ.

– Postoje padežni oblici za ..... i za množinu.

NASTAVNI LISTIĆ II-2

1. Stavi veliko početno slovo đe je potrebno.

Merima šobić rođena je u kotoru, a živi u petrovcu na moru. Merima je stjuardesa i mnogo putuje. Njenu macu pegi za to vrijeme čuva baba zejna. Ona ima psa terijera. Terijer cole i pegi dobro se slažu. Kad Merima ima vremena, obavezno odlazi do đeda na planinu hajlu. Đed ima ovce, krave i kozu resicu. Resica ima tri jareta.

2. Velikim početnim slovom pišemo:

- a) sva imena životinja
- b) rase životinja
- c) posebna imena životinja
- d) ne koristimo veliko početno slovo

(Zaokruži odgovor koji smatraš tačnim.)

NASTAVNI LISTIĆ V-1

1. Školska godina se zahuktava, a ja nikako da zaboravim ljetno i naše druženje. Šećam se svakoga zajedničkog trenutka. Nedostaju mi šetnje, šaputanja, smijeh. Pa vas dvije se smijete tako zarazno. Mama mi je obećala da će zimski raspust provesti kod vas ukoliko budem dobro učila. Zato moram prestati da sanjarim i uzeti knjige u šake.
2. P. S. Mačići rastu, već su prave mačkice. Tata će vam donijeti Snjeguljicu.
3. Ulcinj, 12. oktobar 2010. god.
4. Ljubi vas vaša drugarica
Ilda
5. Drage moje Lelo i Lano!

A) Dato pismo je ispreturano. Upiši u kvadratiće brojeve redoslijedom koji daje korektno pismo.

--	--	--	--	--

B) Objasni značenje istaknutih izraza:

Školska godina se zahuktava.

Pa vas dvije se smijete tako zarazno.

NASTAVNI LISTIĆ VI-1

1. Učenici jedne škole bili su na pošumljavanju. Kasnije je vršena anketa vezana za taj događaj. Pročitaj uokvireni tekst i uradi zadatak.

U pošumljavanju je učestvovalo 120 učenika sedmoga i osmoga razreda.

Manje od 20 sadnica zasadilo je 24 učenika (20,00 %). Od 20 do 30 sadnica zasadila su 42 učenika (35,00 %). Više od 30 sadnica zasadila su 54 učenika (45,00 %).

Na osnovu tekstualnoga prikaza podataka smisli anketno pitanje i popuni tabelu.

Pitanje	Odgovor	Broj učenika	%
1.	a) b) c)		

NASTAVNI LISTIĆ VI-2

1.

sliku, poklon, majku, privezak, čokoladu,
tatu, ogrlicu, Sinišu

Dopuni objektima iz okvira. (Pazi, dva objekta su suvišna.)

Majka je dobila ..... **poklon** ..... Tata i Siniša su joj kupili ..... S ogrlicom su kupili i .....
..... Na njega su ugravirali Sinišinu ..... Majka je bila srećna. Poljubila je .....
..... i .....

2. Dopuni objektima koji znače živo i objektima koji znače neživo.

ŽIVO (KOGA?)

NEŽIVO (ŠTO?)

Meho je upoznao

Milicu

svijet

Đed je dobio

.....

.....

Dragiša je vido

.....

.....

Milena ima

.....

.....

Mejra je pobijedila

.....

.....

Šobi je zagrljio

.....

.....

NASTAVNI LISTIĆ VI-3

1. U sljedećim parovima rečenica podvuci imenice koje su u akuzativu.

- Marko je napisao *pismo*.
- *Pismo* od Marka stiglo je juče.
- Na nebu se pojavio *oblak*.
- Vedran je nacrtao *oblak*.
- *Hljeb* je ležao na stolu.
- Mama je ispekla *hljeb*.
- Sandra je kupila novi *blok*.
- Novi *blok* ima tvrde korice.

2. Popuni tabelu kako je započeto.

NOMINATIV	AKUZATIV (vidim – koga? što?)
haljina	haljinu
jezero	
Nenad	
mačka	
dvorac	
Milica	
pero	

3. U sljedećim rečenicama pronađi imenice u akuzativu, pa ih razvrstaj po značenju na one koje imaju funkciju objekta i one koje znače pravac.

Stefan je kupio auto. Odvezao se u Podgoricu. U Podgorici je otišao u pozorište. Gledao je predstavu. Poslije predstave nazvao je Elvisa. Elvis je krenuo u restoran. Sreli su se u restoranu. Stefan je Elvisu poklonio svoju najnoviju knjigu. Elvis je čvrsto zagrljio Stefana i zahvalio mu. Zajedno su otišli na parking do svojih automobila.

Akuzativ – objekat: auto, ... , ... , ... , ...

Akuzativ – pravac: (u) Podgoricu, ... , ... , ...

NASTAVNI LISTIĆ VII-1

Riješi asocijaciju:

riječ	Pariz – 1985.	Stara Grčka	duga
usmena	braća Limijer	čin	ugljen
pisana	traka	scena	kist/četkica
Ivo Andrić	bioskop/kino	zavjesa	akvarel

NASTAVNI LISTIĆ VII-2

A) Ispod podvučenih imenica u dativu napiši kako glase u nominativu.

Dok je išao ka rijeci, mahnuo je Milki.

(.....) (.....)

Kad je majka krenula prema pruzji, Mahir je poslao poruku Olgi.

(.....) (.....)

B) Po uzoru na primjere pod A, na linije napiši tražene oblike dativa.

Svi ćemo ..... čestitati rođendan.

(Branka)

Lopta je polećela ka .....

(noga)

Ubrala sam cvijeće .....

(majka)

Svi smo pljeskali hrabroj .....

(Draga)

C) 1. U dativu jednine imenica ženskoga roda nikad nema glasovnih promjena.

2. U dativu jednine imenica ženskoga roda do promjene dolazi i u vlastitim i u zajedničkim imenicama.

3. U dativu jednine imenica ženskoga roda do promjene dolazi u zajedničkim imenicama, a u vlastitim ne dolazi.

(Zaokruži broj ispred tačne tvrdnje.)

NASTAVNI LISTIĆ VII-3

- U datim rečenicama pronađi imenice u dativu, pa ih razvrstaj po značenju na one koje znače namjenu (upućenost) i one koje znače pravac (smjer) kretanja.

Maša i Stojan su pošli u grad da majci kupe poklon. Idući ka gradu, sreli su Izeta. Rekli su Izetu za sutrašnju utakmicu. Iz grmlja je prema djeци jurnuo pas. Psi se oko vrata nalazila lijepa ogrlica. Iza psa pojавio se čovjek. Djeца su bespomoćno gledala ka čovjeku. Čovjek je zviždукom pozvao psa.

Dativ – namjena/upućenost: majci, ... , ...

Dativ – pravac/smjer kretanja: (ka) gradu, ... , ...

NASTAVNI LISTIĆ VII-4

– Umjesto dužih upotrijebi kraće oblike ličnih zamjenica. Vodi računa o tome da ti red riječi ne može uvijek ostati isti.

- Meni su ispričali svoje snove. **Ispričali su mi svoje snove.** .....
- Mitar je njoj poklonio cvijet. .....
- Mama je meni kupila haljinu. .....
- Kad vratim tebi svesku, svratiću do Hane. .....
- Podariću njemu ovu sliku. .....

NASTAVNI LISTIĆ VII-5

1. Prepiši rečenicu tako što ćeš umjesto dužega oblika zamjenice upotrijebiti kraći.

Tebi je neko ostavio paket.

Njemu su svi mnogo vjerovali.

---

2. Prepiši rečenicu, koristeći duži oblik zamjenice umjesto kraćega.

Miloš joj je dodao ogledalce.

Leon mi je dao mače.

---

3. Pročitaj razgovor Eme i Ene, pa podvuci zamjenice.

EMA: Ena, ti ćeš mi donijeti kostim za predstavu.

ENA: Važi. Tata će nas povesti do pozorišta. Od njega ćemo tražiti novac za šminku.

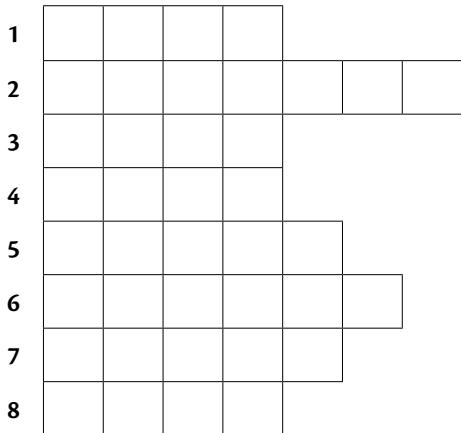
EMA: S nama će sigurno krenuti i mama. Znaš da nju gluma mnogo privlači.

ENA: Ti si statista. Ko su glavni glumci?

EMA: O njima sam mnogo slušala, ali ih još nijesam viđela.

NASTAVNI LISTIĆ VIII-1

1. Riješi ukrštenicu s rijekama (možeš se poslužiti atlasom) i otkrij konačno rješenje.

1. Rijeka koja izvire ispod Hajle (pritoka Morave)
2. Rijeka u Hercegovini (Stari most – Mostar)
3. Crnogorska rijeka čuvena po splavarenju
4. Rijeka u Španiji (protiče kroz Saragosu)
5. Njemačka rijeka (takođe i žensko ime)
6. Protiče kroz Skoplje – Makedonija (takođe i sportski klub)
7. Čuvena rijeka na Aljasci
8. Rijeka i planina – razdvajaju Evropu i Aziju

2. Marsovac je zbog kvara na lećelici morao da sleti na Zemlju. Novinarka Štefica, između ostalih, postavila mu je i ova pitanja. Pretpostavi što joj je „gost“ s Marsa odgovorio.

Štefica: Molim Vas, recite za naše radio-slušaoce čime se hrane stanovnici Marsa.

Marsovac: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Štefica: Recite nam nešto o vašim saobraćajnim sredstvima.

Marsovac: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Štefica: Možete li nam reći nešto o školama na Marsu?

Marsovac: .....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

NASTAVNI LISTIĆ VIII-2

1. Od broja i imenice napravi pridjev i zapiši ga riječima.

osamdeset tri – godina (starac) ..... **osamdeset trogodišnji (starac)**
dvadeset dva – mjesec (đevojčica) .....
trideset sedam – sat (putovanje) .....
sto dvadeset – dan (misija) .....

2. Date pridjeve napiši u obliku broja i riječi.

sedamdeset tromjesečni **70-tromjesečni**
dvije stotine trogodišnja .....
hiljadu sto jednočasovne .....
dvadeset osmosekundno .....

NASTAVNI LISTIĆ VIII-3

- U datim rečenicama pronađi imenice u genitivu, pa ih razvrstaj po značenju na one koje znače pripadanje i one koje znače dio nečega.

Za užinu su svi dobili po parče pite i po čašu mljekaa.

Mačka Jelenine sestre zove se Dona. Tako se zove i kuće naše učiteljice.

Uzevši sveske učenika, učiteljica svima dade po list papira.

Patike moga brata plaćene su trideset eura.

Genitiv – prisvojni: sestre, ... , ... , ...

Genitiv – dioni: pite, ... , ... , ...

NASTAVNI LISTIĆ IX-1

– Iz datoga teksta prepiši imenice u lokativu. S njima prepisuj i prijedloge koji uz njih stoje.

Maja slavi rođdan. Đeca su u sobi. Na stolu se nalazi torta. Mama stavlja svjećice po torti. Pri prozoru šedi baba s pletivom u ruci. Dok plete, baba razmišlja o prošlosti. Balkonska vrata su otvorena. Po balkonu su razbacani jastučići. Na jednome jastuku leži Gara, Majina ljubimica.

Oblici lokativa: u sobi, ...

NASTAVNI LISTIĆ IX-2

– Dopuni imenicama u lokativu. Ne zaboravi prijedloge.

	na krevetu	u sobi	na kauču
Fikret leži	..... , ...	..... , ...	..... , ...
Mitar se kupa	..... , ...	..... , ...	..... , ...
Đed šedi	..... , ...	..... , ...	..... , ...
Đeca uče	..... , ...	..... , ...	..... , ...
Marta kupuje	..... , ...	..... , ...	..... , ...
Stefan priča	..... , ...	..... , ...	..... , ...

NASTAVNI LISTIĆ X-1

Bio je topao majske dan. Neđelja, dan kad se ne ide u školu. Odlučih da svratim do Milana da idemo na pecanje. Milan je moj najbolji prijatelj. Stanujemo **u istoj ulici**. Milanov otac voli pecanje i uvijek je raspoložen da sa sobom povede Milana i mene. Brzim koracima približavao sam se **Milanovoju kući**. Pozvonih. Niko ne odgovara. Povukoh kvaku. Vrata se otvoriše. Zatekoh Milana okruženoga knjigama i zabrinutog. Reče da ne zna da uradi domaći zadatak iz matematike a mora da odgovara kako bi popravio trojku. Nijesam bio neki matematičar, ali se šetih da Zoran, brat moje najbolje drugarice Bojane, odlično zna matematiku. Telefonom pozvasmo Bojanu i sve joj objasnismo. Njih dvoje ubrzo stigoše. Zoran i Milan su vrijedno učili, a Bojana i ja priđosmo **Milanovu ocu** da mu pomognemo da spremi pribor za pecanje. Milan je tačno uradio domaći, i uz to još desetak zadataka tako da je Zoran bio zadovoljan. U stvari, svi smo bili zadovoljni jer nas je Milanov otac sad mogao povesti na vožnju **po Skadarskome jezeru** i na pecanje. Bojana i Zoran su išli s nama. Bojanu smo učili kako da stavi mamac na udicu. Nije naučila kao Milan matematiku, ali nije bilo ni tako loše.

(Iz pismenoga zadatka učenika Danila Medina)

NASTAVNI LISTIĆ XII-1

1. Riješi ukrštenicu.

1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							

1. Država čiji je glavni grad London
2. Suprotno od sunčano
3. Suprotno od vedro
4. Komparativ od lagano
5. Suprotno od dolaziti
6. Prisvojni pridjev od imenice *grad*
7. Ima oblik čizme, glavni grad joj je Rim
8. Crveno voće (ima i šumska) i žensko ime
9. Crna Gora s njom dijeli Skadarsko jezero

NASTAVNI LISTIĆ XII-2

1. Upotrijebi imenicu iz zgrade u odgovarajućem padežu.

- (Francuz) Pokazali smo ..... Francuzu ..... put.
(sestra) Nemanjinoj ..... stigli su gosti.
(nebo) S vedrog ..... peklo je sunce.
(rudari) Krenuli su s umornim .....
(žene) Razgovarali su o vrijednim .....

2.

OPRAVDANJE

Poštovani profesore,

Molim Vas da mome sinu, Mirsadu Begiću, opravdate izostanke. Mirsad
juče, 23. 3. 2013. godine, nije bio u školi zbog bolesti. Imao je glavobolju.

S poštovanjem

Berane, 24. 3. 2013.

Rasim Begić

- A) Odredi istaknutim imenicama padeže i značenja ili funkcije.

PADEŽ vokativ	IMENICA profesore	ZNAČENJE/FUNKCIJA obraćanje
.....	sinu	.....
.....	izostanke	.....
.....	u školi	.....
.....	glavobolju	.....

- B) Genitiv „zbog bolesti” ima značenje a) cilja
b) načina
c) uzroka

(Zaokruži slovo ispred tačnoga odgovora.)

- C) Zamjenica „Vam” napisana je velikim početnim slovom zato što:

- a) nalazi se na početku rečenice
b) njome se izražava poštovanje
c) to je štamparska greška

(Zaokruži slovo ispred tačno dopunjene tvrdnje.)

NASTAVNI LISTIĆ XII-3

1. Milena je medicinska sestra. Milenin brat studira arhitekturu. Njihov otac je arhitekta. I sin je pošao njegovim stopama. Milena zbog učenja nema mnogo slobodnoga vremena. Cijela porodica je jako zauzeta. Jedino baba nema što da radi. Ona drijema u fotelji ili gleda TV-program.

A) Iz 1. rečenice prepiši nominativ s funkcijom dijela predikata. ....

B) Imenica *arhitekturu* ima funkciju:

1. subjekata
2. objekta
3. imenskog dijela predikata

(Zaokruži tačan odgovor.)

C) Prepiši genitiv koji označava uzrok. ....

D) Prepiši lokativ sa značenjem mesta. ....

E) Što znači izraz "sin je pošao njegovim stopama".

1. slijedi/prati tragove koje je ostavio otac
2. i sin želi biti arhitekta
3. i sin ostavlja svoje stope

(Zaokruži tačan odgovor.)

RJEŠENJA NASTAVNIH LISTIĆA

II-1

1. Zid + ar

Zid + ić

Zid + ina

2. A) ZID u mojoj sobi je okrećen. Na jednome ZIDU naže se posteri poznatih pjevača. Kauč smo pomjerili dalje od ZIDA. Uza sami ZID stavljen je ormara. Jedan ZID ima prozor, a ostali ZDOVI nemaju. Po svim ZLOVIMA Hana je okačila svoje lutkice.
- B) – Različiti oblici iste imenice nazivaju se PADEŽI.
- Padeži su nominativ, GENITIV, dativ, AKUZATIV, vokativ, INSTRUMENTAL i lokativ.
  - Postoje padežni oblici za JEDNINU i za množinu.

II-2

1. Merima Šobić rođena je u Kotoru, a živi u Petrovcu na Moru. Merima je stjuardesa i mnogo putuje. Njenu macu Pegi za to vrijeme čuva baba Zejna. Ona ima psa terijera. Terijer Cole i Pegi dobro se slažu. Kad Merima ima vremena, obavezno odlazi do đeda na planinu Hajlu. Đed ima ovce, krave i kozu Resicu. Resica ima tri jreta.

2. c

V-1

A)

3	5	1	4	2
---	---	---	---	---

B) Školska godina se zahuktava.

- Školska godina odmiče i obaveze učenika su sve veće. Vas dvije se smijete tako zarazno.
- Smiju se tako da i druge čeraju na smijeh, kao da je smijeh prelazan (i slični odgovori).

VI-1

Pitanje	Odgovor	Broj učenika	%
1. Koliko sadnica si zasadio/zasadila?	a) manje od 20 sadnica b) od 20 do 30 sadnica c) više od 30 sadnica	24 42 54	20 % 35 % 45 %

VI-2

1. Majka je dobila POKLON. Tata i Siniša su joj kupili OGRLICU. S oglicom su kupili i PRIVEZAK. Na njega su ugravirali Sinišinu SLIKU. Majka je bila srećna. Poljubila je SINIŠU i TATU.

2. Odgovori su različiti – zavise od učenika. Na primjer:

Meho je upoznao	MILICU	SVIJET
Đed je dobio	UNUKU	LULU
Dragiša je video	ĐEVOJKU	FILM
Milena ima	SESTRU	MAČKU
Mejra je pobijedila	BRATA	STRAH
Šobi je zagrio	MAJKU	KOLJENA

VI-3

1. – Marko je napisao pismo.

– Pismo od Marka stiglo je juče.

– Na nebu se pojavio oblak.

– Vedran je nacrtao oblak.

– Hljeb je ležao na stolu.

– Mama je ispekla hjeb.

– Sandra je kupila novi blok.

– Novi blok ima tvrde korice.

2.

NOMINATIV	AKUZATIV (vidim – koga? što?)
haljina	haljinu
jezero	jezero
Nenad	Nenada
mačka	mačku
dvorac	dvorac
Milica	Milicu
pero	pero

3. Akuzativ – objekat: auto, predstavu, Elvisa, knjigu, Stefana

Akuzativ – pravac: (u) Podgoricu, u pozorište, u restoran, na parking

VII-1

riječ	Pariz – 1985.	Stara Grčka	duga
usmena	braća Limijer	čin	ugljen
pisana	traka	scena	kist/četkica
Ivo Andrić	bioskop/kino	zavjesa	akvarel
KNJIŽEVNOST	FILM	POZORIŠTE	SLIKARSTVO
UMJETNOST			

VII-2

A) Dok je išao ka rijeći, mahnuo je Milki.

(RJEKA) (MILKA)

Kad je majka krenula prema pruzni, Mahir je
(PRUGA)

poslao poruku Olgi.
(OLGA)

B) Svi čemo BRANKI čestitati rođendan.

Lopta je polećela ka NOZI.

Ubrala sam cvijeće MAJCI.

Svi smo pljeskali hrabroj DRAGI.

C) 3

VII-3

Dativ – namjena/upućenost: majci, Izetu, psu

Dativ – pravac/smjer kretanja: (ka) gradu, prema deći, ka čovjeku

VII-4

Meni su ispričali svoje snove.

Ispričali su mi svoje snove.

Mitar je njoj poklonio cvijet.

Mitar joj je poklonio cvijet.

Mama je meni kupila haljinu.

Mama mi je kupila haljinu.

Kad vratim tebi svesku, svratiću do Hane.

Kad ti vratim svesku, svratiću do Hane.

Podariću njemu ovu sliku.

Podariću mu ovu sliku.

VII-5

1. Neko ti je ostavio paket.

Svi su mu mnogo vjerovali.

2. Miloš je njoj dodao ogledalce.

Leon je meni dao mače.

3. Ema: Ena, ti ćeš mi donijeti kostim za predstavu.

Ena: Važi. Tata će nas povesti do pozorišta. Od njega čemo tražiti novac za šminku.

Ema: S nama će sigurno krenuti i mama. Znaš da nju gluma mnogo privlači.

Ena: Ti si statista. Ko su glavni glumci?

Ema: O njima sam mnogo slušala, ali ih još nijesam viđela.

VIII-1

1.

I	B	A	R				
N	E	R	E	T	V		A
T	A	R	A				
E	B	R	O				
R	A	J	N	A			
V	A	R	D	A	R		
J	U	K	O	N			
U	R	A	L				

2. Odgovori zavise od mašte učenika.

VIII-2

1. osamdeset trogodišnji (starac)

dvadeset dvomjesečna (đevojčica)

trideset sedmosatno (putovanje)

sto dvadesetodnevna (misija)

2. 70-tromjesečni

203-godišnja

1101-časovne

28-sekundno

VIII-3

Genitiv – prisvojni: sestre, učiteljice, učenika, brata

Genitiv – dioni: pite, mlijeka, papira, eura

IX-1

Oblici lokativa: u sobi, na stolu, po torti, pri prozoru, u ruci, o prošlosti, po balkonu, na (jednom) jastuku

IX-2

	na krevetu	u sobi	na kauču
Fikret leži	.....	.....	.....
Mitar se kupa u kadi	.....	u rijeci	u moru
Đed sedi na balkonu	.....	u kuhinji	na stolici
Đeca uče u školi	.....	u učionici	na terasi
Marta kupuje u prodavnici	.....	na trafici	u samoposluzi
Stefan priča o utakmici	.....	o Majdi	o filmu

XII-1

1.

E	n	g	l	e	s	k	a
k	i	š	o	v	i	t	o
o	b	l	a	č	n	o	
l	a	g	a	n	i	j	e
o	d	l	a	z	i	t	i
g	r	a	d	s	k	i	
l	t	a	l	i	j	a	
j	a	g	o	d	a		
A	l	b	a	n	i	j	a

XII-2

1. Pokazali smo FRANCUZU put.

Nemanjinoj SESTRI stigli su gosti.

S vedrog NEBA peklo je sunce.

Krenuli su s umornim RUDARIMA.

Razgovarali su o vrijednim ŽENAMA.

2. A) VOKATIV ..... **profesore** ..... OBRAĆANJEDATIV ..... **sinu** ..... NAMJENAAKUZATIV ..... **izostanke** ..... OBJEKATLOKATIV ..... **u školi** ..... MJESTOAKUZATIV ..... **glavobolju** ..... OBJEKAT**B)** c**C)** b

XII-3

1. A) (medicinska) sestra

B) 2

C) zbog učenja

D) u fotelji

E) 2

LITERATURA

1. Andrić, Dragoslav, *Rečnik žargona*, BIGZ, Beograd, 1976.
2. Bal, Fransis, *Moć medija*, Clio, Beograd, 1997.
3. Barešić, Jasna, *Dobro došli 1- udžbenik i rječnik za učenje hrvatskog jezika za strance*, Školska knjiga, Zagreb, 2006.
4. Barešić, Jasna, *CD uz udžbenik za učenje hrvatskog jezika za strance*, Školska knjiga, Zagreb, 2006.
5. Bugarski, Ranko, *Jezik u društvu*, Prosveta, Beograd, 1986.
6. Bugarski, Ranko, *Uvod u opštu lingvistiku*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd – Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Novi Sad, 1989.
7. Ćirgić, Adnan, Pranjković, Ivo, Silić, Josip, *Gramatika crnogorskoga jezika*, Ministarstvo prosvjete i sporta, Podgorica, 2010.
8. Čomski, Noam, *Gramatika i um*, Nolit, Beograd, 1972.
9. Čop, Milivoj, *Pismene vježbe i sastavci*, Pedagoško-knjjiževni zbor, Zagreb, 1972.
10. Ćirilov, Jovan, *Rečnik novih reči*, Narodna knjiga, Beograd, 1982.
11. Dimitrijević, Radmilo, *Problemi nastave književnosti i maternjeg jezika II*, Izdavački centar studenata, Beograd, 1977.
12. Dimitrijević, Radmilo, *Problemi nastave književnosti i maternjeg jezika III*, Naučna knjiga, Beograd, 1978.
13. Fekete, Egon, Ćupić, Drago, Terzić, Bogdan, *Srpski jezički savetnik*, Službeni list Srbije i Crne Gore, Srpska školska knjiga, Beograd, 2005.
14. Fekete, Egon, *Jezičke doumice*, Apostrof, Beograd, 2002.
15. Hageman, Verner, *Putevi razvijanja jezičkog izraza*, Savremena škola, Beograd, 1964.
16. Ivić, Ivan, Pešikan, Ana, Antonić, Slobodanka, *Aktivno učenje 2*, Ministarstvo prosvjete i sporta Republike Srbije, Ministarstvo prosvjete i nauke Crne Gore, Institut za psihologiju, UNICEF, Beograd, 2001.
17. Klaić, Bratoljub, *Rječnik stranih riječi – Tuđice i posuđenice*, Nakladni zavod MH, Zagreb, 1978.
18. Klajn, Ivan, *Ispeci pa reci*, CPL, Beograd, Prometej, Novi Sad, 1999.
19. Klajn, Ivan, *Jezik oko nas*, Nolit, Beograd, 1980.
20. Klajn, Ivan, Milan Šipka, *Veliki rečnik stranih reči i izraza*, Prometej, Novi Sad, 2006.
21. Klajn, Ivan, *Rečnik jezičkih nedoumica*, Čigoja štampa, Beograd, 1997.
22. Klajn, Ivan, *Stranputice smisla*, NIN, Beograd, 2000, (drugo izdanje)
23. Klikovac, Duška, *Gramatika srpskoga jezika*, Službeni list Srbije i Crne Gore, Srpska školska knjiga, Beograd 2004/2005.
24. Klikovac, Duška, Lompar, Vesna, *Zbirka zadataka iz gramatike srpskog jezika za osnovnu školu*, Srpska školska knjiga, Beograd, 2005.
25. Kotler, Filip, *Upravljanje marketingom*, Mate, Zagreb, 2001.

26. Kosovac, Vesna, Lukić, Vida, *Učimo hrvatski 1 – udžbenik s vježbanicom* (2. izmijenjeno izdanje), Centar za strane jezika, Zagreb, 2007.
27. Kristal, Dejvid, *Enciklopedijski rečnik moderne lingistike*, Nolit, Beograd, 1998.
28. Kristal, Dejvid, *Kembrička enciklopedija jezika*, Nolit, Beograd, 1995.
29. Kvintiljan, Marko Fabije, *Obrazovanje govornika*, Veselin Masleša, Sarajevo, 1985.
30. Lalević, S. Miodrag, *Sinonimi i srođne reči srpskohrvatskog jezika*, Nolit, Beograd, 2004.
31. Mamuzić, Ilija, *Nastava usmenog i pismenog izražavanja u osnovnoj školi*, Beograd, 1967.
32. Mamuzić, Ilija, *Prilozi savremenoj nastavi maternjeg jezika*, Savremena škola, Beograd, 1959.
33. Marinković, Simeon, *Metodika kreativne nastave srpskog jezika i književnosti*, Beograd, 1995.
34. Micić, dr Stevan, *Nastava jezika i književnosti u osnovnoj i srednjoj školi*, Pedagoški zavod Vojvodine, Novi Sad, 1982.
35. Mićunović, Ljubo, *Rečnik stranih reči*, Prosvetni pregled, Beograd, 1998.
36. Miličević, Blažo, *Nastava kulture izražavanja*, Svjetlost, Sarajevo, 1974.
37. Milošević, dr Miloš, *Gramatički priručnik*, Draganić, Beograd, 1998.
38. Nenadović, Dragana, Rajović, Mirjana, *Crnogorski jezik kao nematernji, radna sveska za sedmi razred osnovne škole*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.
39. Nenadović, Dragana, Rajović, Mirjana, *Crnogorski jezik kao nematernji, udžbenik za sedmi razred osnovne škole*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Podgorica, 2012.
40. Nikolić, Milija, *Metodika nastave srpskohrvatskog jezika i književnosti*, Zavod za izdavanje udžbenika SRS, Beograd, 1988.
41. Ostojić, Branislav, *Kratka pregledna gramatika srpskoga jezika*, Unireks, Podgorica, 1997.
42. *Pravopis crnogorskog jezika*, Ministarstvo prosvjete i sporta, Podgorica, 2010.
43. Rosandić, Dragutin, *Nastava hrvatskosrpskog jezika i književnosti*, Školska knjiga Zagreb, 1968.
44. Stevanović, Mihailo, *Savremeni srpskohrvatski jezik I i II*, Naučna knjiga, Beograd, 1969.
45. Šamić, Midhad, *Kako nastaje naučno djelo* (treće izdanje), Zavod za izdavanje udžbenika, Sarajevo, 1972.
46. Šipka, Milan, *Zanimljiva gramatika*, CPL, Beograd, Prometej, Novi Sad, 1999.
47. Težak, Stjepko, *Govorne vježbe*, Zagreb, 1980.
48. Težak, Stjepko, *Gramatika u osnovnoj školi*, Zagreb, 1980.
49. Vasić, Vera, Prćić, Tvrko, Negebauer, Gordana, *Rečnik novijih anglicizama*, Zmaj, Novi Sad, 2001.
50. Vujaklija, Milan, *Leksikon stranih reči i izraza*, Prosveta, Beograd, 1996/97.

SADRŽAJ

Uvod	3
1. Crnom Gorom	5
2. U carstvu biljnoga i životinjskoga svijeta	8
3. Kako i kad stići	11
4. Porodica	14
5. Piši mi	17
6. U školskome dvorištu	19
7. Ja umijem...	22
8. Slobodno vrijeme	24
9. Želim da postanem...	28
10. Prijatelji i ja	30
11. Putujem i bilježim	32
12. Klimatske promjene i mi	35
Test 1	37
Test 2	40
Rješenja testova	43
Nastavni listići	45
Rješenja nastavnih listića	65
Literatura	68

